

ВАТРА

ISSN 1232-2776

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
ту хочу жити, умирати,
де жили мій отець і мати".

Читайте у „ВАТРИ”

Постанова о IV З'їзді ОЛ	2
Свидницький фестиваль	2
Про ВАТРУ писали	6
Наша нещасна доля	8
Білична	14
Мої зустрічі з М. Ковальським ..	14
Дещо про І. Павлика	15
Вітаємо Ювілярів	18
3 листів до редакції	22
Лемківська хроніка	23

Рік IX. № 3(30) ЛИПЕНЬ 2000 Р. Видання Об'єднання лемків, Горлиці

Ватра 1994. На сцені, перший зліва, тодішній голова ОЛП Василь Шлянта, біля нього Александер Маслей - теперішній голова

Вітаємо

Об'єднання Лемків у Польщі з 10-літнім Ювілеєм

*та шлемо щиросердечні поздоровлення
Головній Управі та всім членам Об'єднання!*

*Рівночасно складаємо Вам признання
за велику, пророблену працю
та бажаємо Вам
дальших успіхів у Ваших планах і праці
для розвитку, росту і збереження
усім нам дорогої, многострадалної Лемківщини!*

Екзекутива Крайової Управи
Організації Оборони Лемківщини в Америці

Іван Головчак

ГРАЙ РОДИННО...

Мова кожного народу –
Божий презент наймиліший.
Хто вбива її свободу,
Той в суспільстві найстрашніший!

Бо хихацьке в них сумління
Як і співчуття куценьке
Шкодить людським поколінням,
Котрі люблять теж рідненьке.

Він не думає відсталий
Як було б йому немило,
Коли в ньому це топтали,
Що ввібрав душею й тілом.

То всі мови поважаймо
І любім повік рідненьку –
Той, хто нищить інші ... знаймо:
Нищить націю усеньку !

І злочинцем вже свідомим
Серед люду проживає,
Хоч він жити, як відомо,
Лиш десь в нетрях право має.

Бо в суспільстві всякі мови
Жить од Бога дозвіл мають.
Адже всі вони чудові,
Як проміння, що нам сяють.

То ж в оркестрі мов народів
Грай родинно, кожна мово,
Хай під небом тим Господнім
Мир панує безстроково !

Постанова ГУ ОЛ про скликання IV-го З'їзду Об'єднання лемків у Польщі

згідно зі Статутом ОЛ § 15. п. 9., IV-ий З'їзд Делегатів буде проходити 21 жовтня 2000 р. Від 15 травня до 15 вересня цього року проходитиме звітно-виборча кампанія в гуртках та вибори делегатів на IV-ий З'їзд ОЛ.

На звітно-виборчиз збораз гуртків дотеперішні управа і ревізійна комісія складають звіти з праці.

По дискусії над звітами доконується вибору нової управи гуртка і ревізійної комісії, а також вибирається делегатів на IV-ий З'їзд ОЛ.

Гуртки, які начисляють 15 і менше членів вибирають одного делегата. Більш численні гуртки вибирають на кожних 15 членів і на розпочату слідуочу п'ятнадцятку – одного делегата. Делегати виповнюють анкету делегата. Взірці бланкетів: протоколу зборів, анкети делетів і членских заяв мають голови гуртків.

Згідно зі Статутом ОЛ § 24 п. 3 до управи гуртка вибирається 3-5 членів, в тому голову (в більш чисельних гуртках засткпника), секретаря іскарбника, також делегатів на З'їзд ОЛ.

Згідно зі Статутом ОЛ § 24 п. 4., в гуртках, які нараховують більше як 15 членів вибирається 3-особову ревізійну комісію.

Гуртки звсновані по 15 травня 2000 вибирають управу гуртка, делегатів на З'їзд ОЛ і – якщо треба – ревізійну комісію.

По відбутих звітно-виборчих зборах управа гуртка пересилає до ГУ звіт з дотеперішньої праці, протокол зборів, анкети делегатів та постанови і пропозиції щодо З'їзду ОЛ, не пізніше як до 15 вересня.

Головна Управа Об'єднання Лемків

Петро Шафран

СВИДНИЦЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ

16–18 червня 2000 р. проходило 46. Свято культури русинів-українців Словаччини, під патронатом Президента Словацької Республіки Рудольфа Шустера.

Фестиваль розпочався в п'ятницю Міжнародною науковою конференцією, після якої відкрито виставку Ореста Дубая “Графіка і живопис”.

В суботу в місті відбулися вільні виступи фольклорних груп п.н. “Запрошуємо Вас”.

У амфітеатрі перша програма Свята розпочалася п.з. “На народну ноту”, а друга проходила п.н. “З дитячої кринички”, третя – “З джерел наших предків”, четверта – “Жменя сміху – людям на втіху”.

В неділю відправлено Святу Літургію в церкві у Скрансені МУРК. П'ята програма – також у Скрансені “Скарби народу”, шоста – „НЕДІЛЬНЕ ЗВІТАННЯ”, сьома - “Співу моєї землі”, восьма (заключна) – “Живіте люде, на благо світа”.

Складовою частиною 46 Свята культури русинів-українців Словаччини у Свиднику була Міжнародна наукова конференція, в якій взяли участь вчені і представники українських організацій з України, Англії, Чехії, Польщі, Хорватії, Угорщини, Канади та Словаччини. Конференція проходила на дуже високому рівні.

Нижче друкуємо резолюцію, ухвалену цією конференцією.

**РЕЗОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“Десять років демократії (1989-2000) – здобутки і втрати”**

1. Міжнародна наукова конференція “ Десять років демократії - здобутки і втрати”, яку організували Європейський конгрес українців (ЕКУ), Союз русинів-українців Словацької Республіки, Музей українсько-руської культури у Свиднику, Кафедра української мови і літератури Філософського факультету Пряшівського університету та Наукове товариство ім. Шевченка у Словаччині, заслухала доповіді про лемків в Україні та стан культурно-національного життя українських національних меншин (НМ) поза кордоном України та про вплив демократизації на національний розвиток українців Карпатського регіону. Учасники конференції з підвищеним інтересом слухали також виступ преставника Уряду України про ставлення України до національно-політичних процесів в Карпатському регіоні, оглянули виставку художніх робіт Ореста Дубая “Графіка і живопис” та виставку української книжкової і журнальної продукції останніх років.

2. Учасники конференції визнають організацію такої конференції дуже актуальною, бо на ній дізналися як про спільні так і про індивідуальні проблеми українських громад в різних країнах світу, про ставлення різних держав та України до названої проблематики.

3. В доповідях конференції переважали факти та аргументи про погіршення становища українських громад в окремих країнах проживання, наводилися також факти про намагання окремих держав (Хорватія, Угорщина) демократично вирішувати проблематику НМ та сприяти збереженню та позитивному розвитку української культури в тих державах.

4. Учасники конференції стверджують, що у занадто критичному становищі опинилася на сучасному етапі

українська НМ в Словаччині, де як державні органи, так обидві церкви – православна та, зокрема, грево-католицька – скоріше прагнуть повної асиміляції та остаточної ліквідації тої меншини, ніж збережння її культури та позитивного її розвитку. Беручи до уваги наведенні факти, учасники конференції звертаються до вищезгаданих органів і церков допомагати українській національній меншині у Словаччині вільно розвиватися в усіх культурно-національних галузях життя.

5. Учасники конференції позитивно зустріли інформації про те, що Світовий конгрес українців та ЄКУ приступають до активної допомоги українським громадам в державах поза Україною, передусім правдивим інформуванням міжнародних організацій про справжній стан життя українських НМ в окремих країнах. Заслухати також інформацію про наміри української держави допомагати у тій складній, проте занадто важливій справі як для подальшого життя українських НМ, так і для розвитку всього українського народу. Одночасно висловлюють бажання, щоб Уряд України активно взявся за діючу допомогу тим громадам, - частинам її народу, які протягом тисячоліть зберегли ознаки свого походження, - мову, культуру, релігію, відчують приниження до свого українського народу, бо було б непростачно історичною шкодою, щоб її книжкові та журнальні видання можна було дістати за нормальних умов та по доступних цінах.

6. Учасники конференції підкреслюють необхідність ще тіснішої співпраці між організаціями українських НМ в країнах Європи та координації такої співпраці з боку СКУ, ЄКУ, УВКР та державних і наукових установ та організацій України, зокрема потрібна комунікація з представниками організацій чи окремими людьми з відмінними поглядами на справу.

7. Учасники конференції підкреслюють велике значення необхідної дійової допомоги українській молоді, яка проживає в державах поза Україною, оскільки без її свідомого виховання та активної підготовки до майбутньої діяльності справа НМ зникне.

8. Учасники конференції просять МЗС України вимагати від окремих країн та ЗМІ вживати офіційні назви України, її народу та установ і відповідно реагувати на порушення норм.

9. Учасники конференції засуджують політичний русинізм як явище, яке шкодить Україні та діяльності Української діаспори.

10. Для допомоги українській діаспорі та автохтонному українському населенню поза межами України необхідно з її боку докласти всіх зусиль, щоб реалізувати програму "Допомога діаспорі 2005" особливо забезпеченням трансляції українського телебачення на територію поза межами України, на якій живе українське населення.

11. Учасники конференції звертаються до найвищих представників України при офіційних зустрічах надалі належну увагу приділяти українським НМ в країнах їхнього проживання, зокрема проблемам українського автономного населення хоч би в такій мірі, як це роблять уряди Словаччини, Росії, Угорщини у Відношенні до своїх НМ.

12. Учасники конференції з великим стурбованням сприйняли вістку про введення візового режиму між Україною та Словацькою Республікою, що безперечно, погіршить нашу співпрацю та комунікацію з Україною. Отже, учасники конференції звертаються до державних органів Словаччини та України подбати, щоб цей крок якнайменше пошкодив українській справі.

13. Заграничні учасники конференції висловлюють подяку організаторам конференції, зокрема Музею українсько-руської культури у Свиднику, за її добру підготовку та успішний її хід. Просять докласти всіх зусиль з боку всіх співорганізаторів конференції, щоб матеріали конференції були якнайскоріше видані і стали доступними широкому колу представників українських організацій

Свидник, 17 червня 2000р.

Учасники Міжнародної наукової конференції
"Десять років демократії – здобутки і втрати".

SPONSORZY XVIII. ŁEMKOWSKIEJ WATRY

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Małopolski Urząd Marszałkowski

Tyskie Browary Książęce

PMI „Izolacja-Matizol” Gorlice

Rafineria Nafty „Glimar” Gorlice

Lasy Państwowe Kraków

P.P.U. Uzdrowisko Wysowa

Bank Przemysłowo-Handlowy SA Gorlice

Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA Gorlice

Fabryka Maszyn „Glinik” Gorlice

Kuźnia „Glinik” spółka z o.o. w Gorlicach

F.H.U. „IKAR-TEL” s.c. Autoryzowany Dealer ERA GSM

Patronat medialny

Telewizja Polska SA PR2

Polskie Radio Rzeszów

Radio „Echo”

З нагоди 20-ліття

*сімейного життя Панству Лілян з Воргачів
і Олександрю Маслею (голови ОА) бажаємо
дальшого щасливого довголіття що дай Бог на
Многая Літа!*

Редакція ВАТРИ

ВИСТАВКА ПИСАНОК

На цьогорічному Святі лемківської культури "Ватрі'2000" вже другий раз можна оглядати виставку писанок мгр Марії Келечави, якої батьки походять з села Берест біля Криниці. Що на Лемківщині.

Минулого року перший раз п. М. Келечави з Вроцлава показала свої чудові писанки на "Ватрі'99" в Ждині, про що писали ми в нашому кварталнику число – 4 (27) за жовтень 1999 р.

Від того часу п. М. Келечави мала ще свої виставки;

6-7. 08. 1999 р. - Лемківська Ватра на вигнанні в Михалові.

16.04. 2000р. - Загальнопольський конкурс Великодніх писанок "ГРАН ПРІ" в Свиноустю.

8.04.2000 р. - Етнографічний Музей у Вроцлаві.

19.04 - 5.05.2000 р. - Загальнопольський конкурс писанок в Гожові, де признано їй першу нагороду.

13- 16.04. 2000 р. - Виставка писанок в Колін (Німеччина). Її писанки здобули велике визнання і популярність. Про це писала преса, говорили по радіо, передавали по телебаченню, а М. Келечаву запрошено до участі в 2001 році в подібних виставках до ГанOVERY, Дрездна і до Келн.

П. Шафран

OGÓLNOPOLSKI KONKURS na PISANKĘ WIELKANOCNĄ DYPLOM GRAND PRIX

dla

MARII KIELECZAWY

Organizatorzy:

MIEJSKI DOM KULTURY
w Świnoujściu
ul. Wapnia Polowego 101 72-110 Świnoujście
72-600 Świnoujście

Jury:

[Handwritten signatures of the jury members]

Miejski Dom Kultury Świnoujście
16.04.2000r.

Марія Келечави з дочкою Александрою в часі її виставки писанок 8.04.2000 р. в Етнографічному музею у Вроцлаві.

Марія Келечави на виставці писанок в Кельні, в Німеччині - 13-16.04.2000

До 2000-ліття Християнства Голгафа Української Церкви

"Правда визволить вас"

Чим більше пізнаємо історію християнства на нашій землі, історію Української Церкви, то іноді приходять думки, що мучеництво було Її від самого Бога, від початків. Адже вже в першому столітті на нашій землі мученицьку смерть прийняли ученики ап. Андрія - наші предки-скифи: Іна, Піна і Ріма, пам'ять яких Церква згадує (властиво згадувала) 2 лютого за н. ст. Тут же в Криму був замучений на заслання еп. римський св. Климентій в першому віці, а в шостому віці еп. Макарій. Переслідування в ті часи творили чужі поганські можновладці та їхні помічники. Не перестала зазнавати переслідувань наша Церква і після цього, як Християнство в 988 році стало в Україні/Русі релігією державною, коли Україна прилучилась до цього цивілізованого світу. Не малі жертви зазнала наша Церква посилаючи своїх проповідників-спископів в „північні краї”, як писав Нестор, до Новгороду, Ростова, Суздаля на переломі X. і XI. вв.

Але справжня трагедія нашої церкви (і народу) почалася, коли наші християнські сусіди почали нас „просвіщати” і наvertати на свою „правдиву” християнську віру, нас християн. Пропонуємо, отже, короткий історичний перегляд трагедії нашої Церкви, яку творили „ім'ям Хиста” інші християни. На жаль, часто, з помічю тих, з посеред нас, що з різних причин допомагали чужим нищити нашу Церкву і нашу державу. Гіркий дієвий відгомін цього маємо і сьогодні.

1018 рік. Польський князь Болеслав, званий Хоробрим, за намовою німецького кесаря і при його військовому сприянні, нападає на Київ і грабує його. Десять місяців Болеслав грабував нашу землю по дорозі в Київ, все майно та гроші посилаючи до Польщі. З награбованого у Києві майна, таки у християн не розділеної Церкви, Болеслав послав „подарок” своєму патрону-німецькому кесарю під опікою опата Туні. Якеж воно „християнське”. Не випадково з військом Болеслава прибув до Києва латинський біскуп Колобжега, Рейнберг.

1169 рік. Московський (Суздальський) князь А. Боголюбський з „дикими людьми”, як писав Нестор, напав на Київ, пограбував його, вимордував людей і “Не було помилювання нікому і не від кого”, щосталося початком занепаду української держави княжих часів. Наїзд “диких людей” на Київ знов повторився в 1172 році сином А. Боголюбського, Мстиславом, і знов “Церкви горіли, християн убивали” ...

1240 рік. Цим разом напали на нас погани, монголо-татари і зруйнували св. Софію, і пограбували її, завалилась Десятинна церква, в Києві залишилось біля 200 хат.

1339 рік. Початок завоювання Західних українських земель Польщею. В 1340 році король Польщі Казимир III нападає на Львів, спалив Високий замок, церкву св. Юра (годі дерев'яну), пограбував всі княжі коштовності і вивіз до Кракова: кн. престол, книги, посуду і золотий інкрустований дорожочинними каміннями хрест з реліквією дерева з хреста Господнього.^{2/} В остатніх роках той хрест переховувався в одному з Люблінських

костелів і ... хтось його украв.

Не змігши підкорити Галицько-Волинське князівство, Казимир задовольнявся номінальною зверхністю, рівночасно прирік “боронити прав, звичаїв і релігії руської” (української). Але ... вже в 1341 році папа своїм листом з 24 червня звільняє короля Польщі від “необачно даної присяги русинам”. Цим Польща дістала право на завоювання України, християнської, з чого очевидно, Польща і скористалася. Процес завоювання ЗУЗ Польщею тривав понад двадцять років і шойно в 1366 році Казимир III отримує титул “короля Польщі і пана на Русі”. Добачила це Апостольська столиця і в 1375 році листом з 13 лютого видає похвалу Казимірові: “... сп. Казимир, король Польщі, за допомогою Божої правиці та силою своєю і своїх підданих, здобув сусідні області Русі, (...) після хороброї війни він визволив їх від їхньої влади та преднав до свого католицького королівства”. І так воно вже пішло і пішло – наvertання християн на християнство.

1387 рік. Актом королівським фундації біскупства у Вільні започаткувано примусове, властиво, окатоличування – точніше – ополячування наших предків, передовсім шляхти, під загрозою втрати шляхецтва і “ужендув”, включно з забороною подружжя з русинами, поки останні не приймуть послушення римському Костелові. Підтвердив цю засаду і З'їзд в Городлі 1413 р. (званий також “Унія Городельська”).^{2а/}

Після цього почалось насильне змушування до латинства і ополячування. На пропозицію-раду біскупа і литописця Я. Длугоша король Ягайло 1412 року забирає в Перемишлі нашу церкву і передає римо-католицькій польській громаді, яку згодом поляки розібрали.

1480 рік. Король Польщі Казимир IV забороняє будувати муровані церкви і завішувати дзвони. Чи не тому на Підкарпатті не збереглися церковні споруди з тих часів?

1482 рік. монгольський хан Гірей нападає на Київ, грабує його, забравши, між іншими, з святинь золоті церковні посуду і передає їх „своєму союзникові і приятелю” московському князеві Іванові III, теж християнинові православному. Досі нічого не повернуто власникові - Україні.

1942 року інквізиційний суд в Кракові засуджує (і виганяє) Святополка Фіола за видавання церковних книг кирилицею. Яке воно християнське !?

Настав час поунійний і здавалось, що співжиття між людьми стане справді християнське, а де там. Вже в 1641 році Єпархіяльний Собор римо-католицької Церкви в Красноставі видає статут в справі відношення до українців-уніятів, в якому наказувалось бойкотувати уніятів, бо вони, мовляв, хоч прийняли Унію, то надалі залишаються українцями „русинами”.^{3/}

(далі буде)

2000

Андрей
Шептицький

Про “XVII. ЛЕМКІВСЬКУ ВАТРУ” писали

„GAZETA GORLICKA” nr 7/99

W dniach 23-25 lipca w Zdyni odbyło się XVII. Święto Kultury Łemkowskiej „Łemkowska Watra”. Organizowane przez Zjednoczenie Łemków z siedzibą w Gorlicach, przy finansowym współdziałaniu Ministerstwa Kultury i Sztuki, państwowych i samorządowych władz terenowych oraz sponsorów.

„Łemkowska Watra” to trzydniowe święto kultury autochtonicznych mieszkańców Rusinów-Ukraińców z Łemkowszczyzny, rozproszonych dziś po całym świecie. Podczas „Watry” prezentowana jest też kultura innych narodów z różnych regionów. Głównym przesłaniem tej zdobywającej coraz wyższą rangę i zainteresowanie imprezy, sprowadzającej na ojczystą ziemię tysiące uczestników, jest uświadomienie znaczenia rodzimych tradycji w duchowym rozwoju Łemkowszczyzny, znającej wartość tradycji dla przyszłości.

Łemkowszczyzna z jej barwną, żywotną, regionalną kulturą, która dzięki swojej oryginalności może być chlubą i atrakcją regionu, a nie jak kiedyś, przyczyną kompleksów, poczucia niższości czy prowincjonalizmu, Łemkowszczyzna pielęgnująca swe odwieczne tradycje i gościnna dla innych – to marzenie organizatorów „Watry”. Dziesiąta w Zdyni, jubileuszowa „Watra”. Po wielu poszukiwaniach poprzez Czarną, Hańczową i Bartne tu znalazła swoje miejsce i do Zdyni wraca, bo Żdynia po łemkowsku znaczy „czekaj na mnie”. (...)

„DZIENNIK POLSKI” nr 170/99”:

„Hory, hory naszy Beskidy ...”

Dziś w Zdyni (po łemkowsku Żdynia znaczy „czekaj na mnie”), w malowniczym amfiteatrze o godz. 11. zapłonęła Łemkowska Watra. Tym samym rozpocznie się kolejne, XVII Święto Kultury Łemkowskiej. Kilka tysięcy uczestników z Polski, Ukrainy, Słowacji, a także z Niemiec i USA, znowu usłyszy słynny hymn zbratania „Hory, hory naszy Beskidy, naszy Karpaty ...”, a na maszcie załopocą flagi polska i ukraińska. (...) **ŁEŚ.**

GAZETA WYBORCZA Poniedziałek 26 lipca 1999 Gazeta w Krakowie

Zjednoczeni w pozwie. **ŁEMKOWIE.** Nie chcą dłużej czekać na ustawę reprivatyzacyjną.

(...) Łemkowie chcą zwrotu lasów, przejętych po wojnie na skarb państwa. Upominają się o nie co roku, m.in. podczas Święta Kultury Łemkowskiej w Zdyni. Obecny na Watrze Mirosław Szykowski, prezydent Polskiej Unii Właścicieli nieruchomości, w gorąco przyjętym przez Łemków wystąpieniu skrytykował ostro władze za brak ustawy reprivatyzacyjnej. –Prawo własności przez ostatnie dziesięć lat nie jest przestrzegane, co jest hańbą - grzmiał ze sceny. Z widowni odkrzykiwano: Hańba!. Hańba! - I będę się bił o to, żeby następna Watra zapłonęła na prywatnych polanach waszych oddanych lasów! – krzyczał Szykowski.

Obecna na Watrze Alicja Grześkowiak, marszałek Senatu, nie chciała komentować wprost łemkowskich żądań. Przyznała, że opracowanie ustawy reprivatyzacyjnej trwa zbyt długo. Winą za to obarczyła „kolegów z Sejmu” oraz „poprzednią koalicję”. – Mam nadzieję, że w końcu znajdzie się większość w parlamencie, aby prze-

głosować tę ustawę – powiedziała nam Alicja Grześkowiak. Marszałek nie chciała także wypowiadać się w sprawie przyłączenia się Łemków do sporu przeciw rządowi. – Nie wiem, czy jest to najlepsza droga – stwierdziła krótko. Przyznała, że nie spodobała jej się wystąpienie Mirosława Szykowskiego. – Ostre wystąpienia nie służą dialogowi. Rozmowy lepiej prowadzić w atmosferze wzajemnego zrozumienia – stwierdziła dyplomatycznie Alicja Grześkowiak.

Jerzy Olszowski

„GAZETA KRAKOWSKA” nr 172, 26.07.1999

Wołanie o tolerancję. W Zdyni zgasła Łemkowska Watra.

(...) W wystąpieniu przewodniczącego Zjednoczenia Łemków, głównego organizatora Watry Aleksandra Maśleja nie zabraknie akcentów przypominających tragiczny rok 1947. My synowie Łemkowszczyzny wyrwani z własnej ziemi najpierw w czasach przymusowej repatriacji w latach 1945-46, a następnie deportacyjnej akcji „Wisła” w 1947 roku – mówił – aż nadto dobrze znamy wciąż trwające skutki narodowego egoizmu i politycznej nietolerancji prowadzącej do czystek etnicznych. W ramach akcji „Wisła” wysiedlono i rozproszono około 150 tys. Ukraińców na północne i zachodnie tereny Polski. Dlatego w sposób wzmożony przeżywamy tutaj tragiczne straty doznawane przez ofiary wojny na Bałkanach. Dlatego szczególnie serdecznie witamy na Łemkowskiej Watrze gości z Chorwacji i Jugosławii.

Aleksander Maślej w obecności Alicji Grześkowiak wyraził nadzieję, że marszałek Sejmu Maciej Płażyński dotrzyma danej w ubiegłym roku w Zdyni obietnicy mówiącej o tym, że podjęte przez obecny Sejm RP decyzje dotyczące reprivatyzacji będą, jak się wyraził „sprawiedliwie traktowały wszystkie roszczenia, które odziedziczyliśmy po kilkudziesięciu latach władzy komunistycznej”. W tej sprawie Mirosław Szykowski, wiceprezydent Światowej Unii Właścicieli Nieruchomości nazwał hańbą brak dotąd rozwiązań prawnych. Łemkom życzył zapalenia kolejnych watr w swoich odzyskanych lasach.

(...) Marszałek Senatu Alicja Grześkowiak powiedziała „GK”, że Senat RP już potępił akcję „Wisła” jako zbrodniczą i obiecał też naprawienie krzywd. (...)

Po trzech dniach wspólnego świętowania, zabawy, wspominań, modlitw ok. 4,5 tys. Łemków rozjechało się do domów. Umówili się nad Zdynianką za rok. Jerzy Widel.

GAZETA KRAKOWSKA” nr 184/99, z dnia 28. lipca 1999 r.

Zespół wokalnie-taneczny Rusińskiego Kulturalno-Oświatowego Towarzystwa z Nowego Sadu w Jugosławii. Dziewczęta z tego zespołu powiedziały nam, że podczas nalotów NATO przeżyły chwile grozy wojennej. Tego nie zapomną do końca życia. Zespół przygotowywał się do festiwalu w Zdyni pod ... gradem pocisków i bomb.

... I już organizatorzy, czyli Zjednoczenie Łemków w Gorlicach myśli o przyszłym roku, o kolejnym święcie kultury łemkowskiej – Łemkowskiej Watrze. W tym roku poświęcona została koryfeuszowi poezji łemkowskiej Bohdanowi Igorowi Antonycowi z okazji 90. rocznicy jego urodzin. Zmarły przed laty poeta pochodził z Nowicy. Drugim ważnym przesłaniem tegorocznych spotkań i dumań nad Zdynianką była tolerancja, pokój, miłość bliźniego. (...) (YES)

„TYGODNIK GORLICKI”, nr 27 (283) z dnia 30 lipca 1999 r.
Zdynia. WATRA'99

W niedzielne popołudnie oficjalnie zgaszono trwającą trzy dni XVII Łemkowską Watrę w Zdyni koło Koniecznej. W uroczystości oficjalnego otwarcia Watry w sobotę wzięło udział wielu znakomych gości, a wśród nich marszałek Senatu Alicja Grześkowiak, wojewoda małopolski Ryszard Maślowski, przedstawiciele władz powiatu i miasta Gorlice, a także ambasador Ukrainy w Polsce. Część z nich zabrała głos. Wśród mówców znalazła się marszałek Alicja Grześkowiak: - Ten festiwal i obecność tak wielu gości jest najlepszym dowodem na to, że tradycje obyczajów i obrządków łemkowskich są wciąż żywe. To dzięki zaangażowaniu, uporowi i determinacji kultura łemkowska, tak piękna i różnorodna, oparła się próbie czasu, próbie polityki. (...)

(...) XVII. w ogóle, a X. w Zdyni, Święto Kultury Łemkowskiej ma już własny, wyrastający z tradycji, niepowtarzalny charakter, wzbogacony za każdym razem o nowe wartości, uświadamiający wciąż niewyczerpane możliwości wzajemnego poznawania się i wzbogacania, dzięki otwieraniu się na inną kulturę, język, religię. Tegoroczna „Watra” została dedykowana jednemu z najwybitniejszych poetów ukraińskich XX. wieku Bohdanowi Igorowi Antonyczowi – rodem z Nowicy. I w tym roku organizatorzy Watry zadbali o bogaty program artystyczny, w którym uczestniczyło ok. 30 zespołów z Polski, Słowacji, Ukrainy, Jugosławii i Chorwacji. Można było posłuchać m.in. „Łemkowyny” ze Lwowa, „Ranoku” z Bielska Podlaskiego czy „Serency” z Gorlic. Tradycyjnie też odbyły się konkursy recytacji, śpiewu, i mowy łemkowskiej, zawody sportowe, wybór najmilszej dziewczyny oraz zabawy taneczne. (an)

„TYGODNIK GORLICKI” nr 28 z 6-19.08.1999 zamieścił „Fotoreportaż – WATRA'99” a w numerze 30. z 27.08.1999 r. – artykuł „Zdynia. Jeszcze raz o Watrze'99” wydrukowano rozmowę „TG” z Mirosławem Szypowskim prezydentem Polskiej Unii Właścicieli Nieruchomości.

НОВЕ ЖИТТЯ 31-32/99

„Ждиня знову ожила”

Об'єднання лемків у Польщі підготувало 23-25 липня ц.р. традиційну „Лемківську ватру” За порядком вже сімнадцяту. В ті дні ватряне поле коло Ждині вкрилось безліччю плащпалаток. То нащадки лемків завітали зі всієї Польщі у край своїх предків, аби зустрітись, порадуватись зі зустрічі з близькими, полюбуватись рідною піснею, призабутими традиціями.

„Ми, українці з Лемківщини, загалом повертаємось в рідні сторони на три дні, коли триває „Ватра”, добре знаємо біль утрати вітцівського дому, шумливих лісів, приспаних гір і молитовних церков.

Як вигнанці з власної батьківщини, щодня відчуваємо брак всього, що нагадує нам про неї. Ми - покоління, позбавлене вікових традицій, почувасмо себе сиротами” (...) - сказав голова Об'єднання лемків у Польщі Олександр Маслей. Протягом трьох днів ватряне поле жило духом предків. А програма й справді була багата. Поруч

з виступами художніх колективів з Польщі, України, Словаччини і Югославії. (...)

Учасники „Лемківської ватри” бурхливими оплесками привітали виступ Надзвичайного і Повноваженого Посла України в Польщі Дмитра Павличка, який закликав свято берегти заповіт предків. В міру можливостей Україна буде допомагати збереженню і розвитку культури лемків як невідомої складової частини української культури.

Великим успіхом користалися виступи на „Лемківській ватрі” дуету „Вишиванка” (Люба Герус та Адрианна Балла) з Кошиць, українські пісні у виконанні яких пожали бурхливі оплески, жіночої співацької групи „Стебничанка” зі Стебника під керівництвом Івана Сидора, Рудольфа Смотера з Пряшева, який під акомпанямент Ігоря Крети виконав віночок народних пісень, та словацького самодіяльного колективу „Зборовчан” зі Зборова.

Від ранку до пізнього вечора зі сцени „Лемківської ватри” линули тужливі лемківські пісні. Всім присутнім було приємно бути разом, порадуватись, поділитись своїми радостями і болями і, що найголовніше, утвердитись в своєму твердому переконанні, що настане час, коли будуть могли повернутися назавжди в край своїх предків.

-мі-

Найбільше про Свято лемківської культури в Ждині – ВАТРУ'99 писало „Наше слово” в номерах: 22(30.05.99) – „Лемківська Ватра 23-25 липня в Ждині” (ціла лемківська сторінка), 22, 29, 30 – „Кличуть нас гори, вітає Ждиня” (ціла перша сторона), 31 – „Традиція для майбутності”, 33, 37, 40 і 47.

Президент України Леонід Кучма приймає від б. голови ОЛ Василя Шлянти акварель лемківської церкви в Баниці.

фот.: ред. Наше слово

Іван Шафран

НАША НЕЩАСНА ЛЕМКІВСКА ДОЛЯ

продовження

В 1939 р. я мав вчитися в гімназії в Новим Санчи, але розпочалася друга світова війна і не міг розпочати науку щоби вчитися далше. Тата як резервісту під кінець серпня покликано до Польського війська і одразу загнано на фронт проти Німецької армії. В дома позістали мама з п'ятирком діти. Я, як найстарший син змушений був заступити тата на 7 гектаровим господарстві. Батька з війни німці забрали в полон. З німецької неволі вдалося йому повернути осінню 1940 року завдяки о. Василю Дяку – нашому парохови. Він дуже помагав людям в тяжики обставинах.

Коли тато вже були дома, мене хотіли забрати на примусови роботи до Німеччини. Тато написали просьбу і мене одрочено як малолітнього. Тоді забрали мене до праці в каміньоломі “АБТАЙЛЮНГ” в Криниці, де я робив до літа 1944 року. Як лінія фронту затрималася на Дуклянским перевалі забрали мене до копаня окопів між селами Снітниця і Баниця. Там для мене була троха лекша праця, бо, (я як майстер), ставили ми з іншими столярами бараки для німецьких вояків. Там я робив до 16 січня 1945 р. Праці при копаню окопів розпочалися літом 1944 р. Зі всіх околичних сіл змушено люди до копаня окопів. Працювало ту кілька тисяч люди, муштин, жінок і молоді. Праця була дуже тяжка і люди не хотіли робити, бо знали добре, що то не є лем знищення уроджайного поля але й вимушена допомога для фашистів. Німці всіх наганяли до роботи. Часто було чути: “Льос, льос. Шнель!”, “Нох арбайт!” – і багато інших окриків з уст німців з під знаку “СС” чи “ТОТ”. Було визначено і майже виконано кільканадцет лінії окопів, а в кожний були будувані дуже великі бункери. Другу систему окопів німці розпочали будувати трохи пізнійше, понад села: Берест, Перунку і Чирну але не змогли сї закінчити, бо треба було їм втікати. Люде, яки ту працювали, були привезени й з далеких місцевости, мали тяжке життя. Не мали що їсти. На сніданя можна було достати малий кусочок чорного хліба і горнятко чорної кави а на обід трошки зупи. Ми, що доходили з дому до праці з поблизьких сіл, щодня приносили собі їсти і не голодували. Голодни люде не мали сил до праці та й не хотіли працювати. Тих, що явно ухилялися од роботи або втікали, німці забирали до концтаборів. Раз в місяці робітники отримували заробітню заплату; чвертку горілки і пачку цигарок, щоби люде могли напитися та забути біду і горе.

Добрі сталося, што окопи німцям не придалися. Они з них мусіли втікати, бо Радянська армія гнала їх на захід. Коли німці втікали з окопів, забирали тіж люди, але люде добрі знали, що надходить кінець окупантам і де могли, там ховалися. Було й так, што радянски літаки помагали людям. Льотчик знижував машину над землею і стріляв в німців, яки вели дорогом люди СС-мани мусіли ховатися, а люде користали з той нагоди і втікали.

Остатні недобитки німецького війська втекли вечером 17-го січня 1945 р., а в ночі 18-го січня пришли до нас войска 4-го Українського фронту – 38 Армії, яком командував ген. пол. К. С. Москаленко.

В боях за визволення Горличчини і Новосанчівщини брали

участ: Армія ген. пол. А. Гречка, Армія ген. пол. К. Москаленка з 4-го Українського фронту та з 1-го Українського фронту – 60 Армія ген. пол. П. А. Курочкіна. В битві за горлицьку землю загинуло 209 вояків з више згаданих українских фронтів в 16-ти місцевостях (“Над жеком Ропом”, т. III, ст. 801-802).

В січні 1945 р. ціла Лемківщина била визволена. Як лем прешов фронт, з наших сіл вшитких молодих хлопців загнали до роботи, направи мостів і одкопуваня тунелів колейових, котри німці вимінували, як втікали перед Червеном арміюм. Мене приділено до будови колейового мосту в Грибові, на місце вимінуваного німцями, а котрій по першій світовій війні бив муруваний – склеплений (хиба найвищий в Польщи) добрима фахівцями, Італійцями з Тиролю.

До той роботи зогнано тисячи люди. Вшитко роблено лем ручно, навет тяжки дерева треба било преносити і двигати людськими руками. Жеби піднести такого трама, мусіло бити зо 30 хлопців і двигалося на єдну коменду. Деревя до будови мосту звожено з наших лісів, оддалених часом і веде як 20 кільометрів. Звізку робили фурмане зогнани з найближих наших сіл. Хто мав коня мусів спригитися з другим, што мав тіж коня і разом в парі їхали по дерево до ліса. Част дерева била в тартаках і при окопах а час іши робітники стинали в лісі.

Праця при будові мосту одбивалася без найменшой перерви. Люде працювали на зміни ден і ніч при електричним освітленю з велькой прондниці, бо електровні били знищени.

Войскови сапери керували роботом і доглядували вшитко, што люде робили, а колейовий, та високий міст поставлено за два тижні.

Як я повернув з той роботи домів, пришли агітатори вербувати до войска – Червеной армії. Повідали, же як дахто з поборових рочників (18-40 років) не зголосится, то його будут уважати за ворога Радянського союзу і, з родином вивезут на Сибір. Жеби нашу сімю не депортували, я сам бив змушений зголоситися до Ч.А. але аж за третім повідомленьом. Нихто з нашого села Перунки за першим і другим повідомленьом не зголосился.

Нас всіх з села пішло 16 хлопців:

Іван Олесневич, Семан Єдинак, Семан Вислоцкий, Іван Щипчик, Лукач Щипчик, Іван Бодневич, Іван Макух, Василь Кузмяк (всі загинули на фронті), Василь Цідило (повернув без ноги), Іван Єдинак, Іван Шафран, Іван Кузмяк і Асафат Гарбера (повернули ранени), Семан Вендзицкий, Матвій Кузмяк і Андрій Копча (повернули здорови).

Зо вшитких сіл Лемківщини молодих хлопців і дорослих муштин покликано до Червеной армії. В Новосанчівским повіті збірним пунктом била Криниця. Там гуртували всіх мобілізуваних і висилали до Рабки, недалеко Закопаного, на коротку войскову підготовку, Придїлено нас до Запасного полку, омундуровано і два тижні школено – як воювати з ворогом, потим вислано на фронт.

Мене на щастя іши залишено на 10 днів. Брав я участ в курсі санітарюшів, так што аж 2-го мая 1945 року знашовся я першій ден на фронті, в Четвертим українським фронті, 302 дивізії, 825 полку, 3-той роти (компанії).

(продовження

буде)

Степан Семенюк

ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ В ЗЕЛЕНІЙ ГОРІ

В Зеленій Горі вже відбулось закінчення шкільного року в пункті навчання української мови і релігії – греко-католицькій парафії св. Покрови та православної парафії св. Миколая.

14 червня в каплиці св. Покрови відбулася Служба Божа, на яку прийшли учні та батьки. Перед службою діти приступили до св. сповіді. Після Богослужби вчителька пані mgr С. Яворницька звернулася зі словом до батьків і дітей та роздала їм засвідчення про навчання української мови, а о. Юліан Гойняк вручив дітям свідоцтва про навчання релігії. Засвідчення про навчання української мови діти чи батьки можуть подати до школи, до якої ходить учень, щоб йому в свідоцтві дописали ще одну оцінку з надобов'язкового предмету – української мови чи релігії. Але це залежить від волі батьків та дітей.

О. Юліан поблагословив дітей та молодь на літній відпочинок, даючи поради як треба себе вести і не забувати про Бога.

Трьох випускників восьмих класів виберасться на науку до Ліцею в Лігниці. Щастя їм Боже! Діти обдарували вчительку і пароха квітами, а діти отримали в подарунок книжки.

В цій групі 2000 року української мови навчалось 17 дітей, а релігії 22 разом з молоддю і студентами.

16 червня закінчилось навчання української мови в групі, яку веде пані mgr Лариса Заводна. Діти також отримали засвідчення про навчання української мови. У цій групі семеро дітей, стільки ж приходить на релігію, яку навчає парох православної парафії о. Антоній Габура. А 18 червня в церкві св. Миколая, в свято Трійці, після служби Божої роздаванням свідоцтв закінчилось навчання релігії у цій парафії. О. Габура благословив дітей на літо і дав настанови як вести себе у вільний від школи час, не забувати про Бога.

Вчительки української мови та учителі релігії о.о. парохі подякували батькам, що послабть своїх дітей на навчання рідної мови та релігії, і дітям, що вчилися "надобов'язково" після занять в державних школах, часто доїжджають з немалою відстані.

Отже, в Зеленій Горі рідної мови навчалось 24 діток – внуків та правнуків вигнанців з Рідних Земель Лемківщин, а релігії обох конфесій (разом з середньошкільниками і студентами) – 29. Треба радіти за цих малих і молодих людей та їхніх батьків і дякувати вчителькам і священникам за їхню працю.

О. А. Габура, який обслуговує парафію в Тожимю, навчає там релігії (і рідної мови) ще шестеро дітей, куди доїжджає кожної суботи.

Боляче однак, що об'єктивні обставини приводять до того, що навчання рідної мови ведеться, так би мовити, за конфесійним признаком, що пов'язане з одночасним навчанням релігії та розпорошеністю нашого люду. Але добре, що такі діти вчать.

червень, 2000 р.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР 2000 р.

Ось уже кілька років напередодні Нового року виходить „Церковний Календар” Перемисько-Новосанчівської єпархії Православної Церкви у Польщі”. Мабуть це найкращий, або один з найкращих українських церковних православних календарів, які видаються в Україні і діаспорі. Річ зрозуміла, що основна частина календаря присвячена церковним справам, воно і бути інакше не може. Але є тут чимало матеріалів про культурні і історичні теми. Календар за своїм змістом є загальноукраїнським, хоч основна увага присвячена висвітленню житт'ю української православної громади у Польщі. Читач знайде тут інформацію про українське населення Мараморщини і про ікони Богородиці на Холмщині; про початки християнського мистецтва в Україні/Русі і Михайлівський Золотоверхий монастир у Києві; про різьбарство на Лемківщині і Богословський Православний Відділ Варшавського університету; про музикознавця Миколу Дилецького і невідомі джерельні матеріали до історії українського мистецького осередку в Сяноку XVI-XVII ст.ст.; про корифея українського театру Михайла Старицького і життя парафій у Глогові і Зеленій Горі; про українське сакральне мистецтво, як виразник національно-державницької ідеї і „Кобзаря” Т. Шевченка 1840 р.

Дуже цікава стаття про національні аспекти в Християнстві. Це роздуми дуже на часі, яких не часто зустрінеш у релігійній пресі.

Календар відкривається статтею археп. Адама „Роздуми над Новим Роком”. Справді, є що почитати кожному із нас, незалежно від конфесії. Радісне і те, що Календар вийшов без запізнь хоч автори публікацій із усіх кутків української землі.

Не зменшує вартости Календаря декілька допущених неточностей у статті „Церковно-Історичні події”, наприклад:

- відомо, що митрополити Київські, незалежно де в даному часі перебували, мали титул „Митрополит Київський і всієї Русі” аж до 1461 р. Ще в половині XIV. ст. Вселенський патріарх, як і цісар, у своїх листах підкреслювали, що першопрестольним містом митрополита є КИЇВ,

- не відповідає дійсності, що король Казимир Великий захопив Галичину, 1340 р. Того року він наїхав Львів і пограбував його. За Галичину Казимир воював понад двадцять років і лише у 1366 році отримав титул „Король Польщі і Пан на Русі”,

- під роком 1876 згадано про видання „Емського указу”, але не подано про що йшлося у тому указі, а це дуже важне, бо йшлося про заборону української мови,

- не зовсім відповідає дійсності, що в 1938 року „почалось руйнування церков на Холмщині”, бо ця акція почалась в 1919 року, а в 1938 року досягла свій апогей. Т. зв. ревіндикаційні процеси були також і на Волині.

Натомість статтю „Польські захисники православія” треба вважати, делікатно кажучи, за дискусійну. Було б добре, щоб Шановний Автор уважно почитав хроніку Я. Длугоша про дії Казимира Великого і лист похвальний Папи з 13.02.1375 р. Пам'ятаймо, що у ті часи релігія часто утотожнювалась з народністю. Всі королі, цісари і царі „захищали” тільки тоді, коли не були в силі знищити, але одночасно насаджували на нашій землі католицизм, чи москвоцьке православ'я, як засіб колонізації чи омоскалення нашого народу. І за панування на Волині воеводи Г. Юзефського було забрано чимало православних церков і проведено акцію „повроту до вярї пшодкув”.

Кілька слів про „С. Ожеховського”, як подає автор. Хто він? Батько його був окатоличеним і ополяченим українським шляхтичем, мати - донька православного священника з Перемишля. Сам письменник був дуже освіченою людиною, якого на заході називали „рутенським”, тобто - українським, Демосфеном”. С. Оріховський протягом усього життя усюди підкреслював: „я русин, гордий цим і охоче говорю про це всюди”. Підписувався він „Orichovii Rutheni”. Був він одним із перших українських студентів Віттенберзького університету, куди записався в 1528 р. Нагадаймо що „рутенський” значить з латинської - український, а „Ruthenia” це латинська назва України/Руси.

Чи справді польські захисники православ'я? Безперечно, що були, але якраз не ті, про яких написав автор статті.

Цих кілька завваг, зовсім аж ніяк, не зменшують вартости цього видання Церковного Календаря 2000, тим більше, що він появилсь десь там у „глибокій провінції” у княжому Сяноку.

Степан Семенюк

Володимир Кочерга

ПРИЯТЕЛІ

Старій русин, іщи в гунці,
З незнаного села.
Спіткав він раз в Перунці,
Свого приятеля.

А Перунка, то є село,
Назване од божка грому.
Така пригода ся притрафит
Хоцби не кождому.

Повіли собі по-найбі,
По старим звичаю.
Дай вам Боже - Дай і вам!
Що чувати Фецку - Ваню?

Жишлися на превсю*,
Посідали на кобилици,
Споминали давну правду,
А часом тіж небилиці.

Старий Фецко витяг файку,
Дуган з міхирини.
Розкурили тоту люльку,
Яка бива з глини.

Бо то він мав стару файку,
Прадідову, не свою.
І курили собі разом,
Як „файку покою”.

Тоту файку його дідо,
Каждий ден запікав.
І повідам, же неєден Фрас,
Од той файки втікав.

А як собі покурили,
Поїли кобаси,
то зачали споминати,
Історични часи.

Як то руснаки жили в горах,
Як ліси рубали,
А на місцях по тих лісах,
Наши села будували.

Як сокирами і мотиками,
землю очищали,
Тим способом, хліб насущний
Собі здобивали.

Потим сохом, плугом деревяним,
Землицю орали,
А пізнійше, юж желізних
Машин уживали.

Як то люде будували,
Церкви дуже красни.
В них сердечно ся молили,
Жеби ден бив ясный.

Тоти церкви, то юж вшитки,
Тіж туристи знають,
Бо то они вельку вартіст,
Історичну мають.

Декотри лемки поблудили,
Знають тепер о тим.
Як змінляли собі віру,
В двадцет шестим році.

Лем за миску сочевиці,
Же ситнійша буде,
Не здавали собі справи,
Же ся мстити буде.

Што повстане лем ненавист,
Лемки ся поділят.
І же єдни на схід підут,
Другима захід заселят.

Тота подія приписана,
Здаєся їх гордості.
Бо вбили они клин незгоди,
Лемківській єдності.

Потім о тим споминали,
Што било немиле,
Як русинив в Грац загнали,
Же то москофіле.

До Телергофу забрали,
Там їх мордували,
За того, же лем руснаками
Себе називали.

Пізнійше вояки облави робили.
На людях ся знущали
Наших хлопів лапали,
До Легіонів забєрали.

Березу Картуску створили
Жеби іщи українцям,
Векше ярмо ненависти
Барже затиснули.

Пак то німці забєрали,
Нас до Осьвенціма,
Потім пришло інше горе
- Тяжки часи виселіня.

А в Явожним і без суду,
Плетено нам вінці.
І роблено нам написи,
Же ми бандерівці.

Тоти плями в нерозумних,
Све ся одзивають,
Же то лемки, іщи тераз,
Власни грихи мають.

Але право безсторонне,
Має нас боронити.
Як хто кого, хце скривдити,
Повинен за то потерпіти.

- Я вам повім приятелю,
І то так при Бозі.
Лемка каждый підскубував,
Так як горох при дорозі.

Бо то лемко бив покірний,
Як віл в ярмі ходив.
Каждий хтів ним боронити,
Іщи бичом грозив.

- Часто мене серце болит,
не раз аж до злости.
Чом то в нас юж не є
Давнійшой єдності.

Тільки згода в народі,
Єст великим богацтвом,
Без єдності каждый нарід,
Пропаде нещасним.

- Тераз часи ся зміняють,
Треба знати о тим.
Лемки сут юж шанувани,
При каждый роботі.

Бо роботи ся не боят,
Спільне добро шануют.
І разом з іншима людми
Край розбудовуют.

Хоч не рідний, але власний
Вже й пороснени мохом
Не раз в житю бив нам,
Не як мамом а мачохом.

- Тераз я вам повім щиро,
Як доброму другови.
Же і в мене штоси іщи,
Затрималося в голові.

А як мене в грудях болит,
І мі барз наляже.
То виїзджам я в Бєскиди,
І то мі поможе.

Або часом, як єм хворий,
Чи при вельким святі,
Виїзджаме си з родином,
В наши люби Карпати.

Вера Боже - то лікарство,
на хвороти вшитки.
І на тяжки і нележки,
Навет бридки часи.

Там я собі груди натру,
Живицьом з ялиці.
Но і води собі попу,
Чистой жерелиці.

Та й полежу сой на сонци,
І на правим боці,
Но і ноги си вимочу
В тим бистим потоці.

Посмотрю си, як то води,
По камінях скачут.
Та як смерек із ялицьом
Дрибном слезом плачут.

Та послухам, як прекрасно,
Пташки там сьпівають.
А мі ся лем так здає,
Што вже жию в раю.

Потім легко як одкашлю,
Сплюну до пропасти.
Най оно ся юж не вертат,
Там мусит пропасти.

Погодивше здоровий вертам
На захід до „свого” дому.
І, так то мі ся повтарят,
Тіж в році кождому.

Бо інакше, то бим не міг,
Спокійно вмерати,
А тот тягар, то бим новис,
Навет і по смерти.

Шкода тилько, же не вшитки,
Лемки о тим знають,
І же они з туристики,
Нич не користають.

- Файка ся нам докурює,
Сонце єст юж над Кичером.
Будте здорови старий Фецку,
Споткамеся зас за селом.

- Ночувати не будеме,
Шмат дороги перед нами,
А ти би нас вовки зіли
Під тима Паленицями.

- По тих горах ліси роснут,
Папортина аж по уха.
Тоти місця ославила,
Поезія Антонича.

- Тепер в лісях звіри ходят,
Бурян росне як тополя,
Ніт пожитку з того поля,
Така прикра наша доля.

- Будте здорови і ви Ваню,
Не дайтеся, памятайте,
Тим паскудним бортачискам,
Што зас хочут нас пожерти !

- Напевно не дамеся поділити,
Як будеме мудро робити,
Разом про наш нарід дбати,
Єдни другим помагати.

**/кавальчик поля над річкою, на котрим
паслися гуси і качки.*

Антоніна Слота

НАША ВЛАСНІСТЬ

Іщи не мают заміру, наше нам оддати,
А юж зачали і хочут вшитко таїти.
На референдум спихають – чи треба оддати?
Бо сами за того, не хотят одповідати.

Они хотілиби жеби-зме о тим вшитки забили,
Жеби юж нам, нияку власніст не звертали.
Знаме, же за вшитко того, што нам забрали,
Барз мало тепер би нараховували.

А як порахувати вшитки слези, што з очи виплили,
Яе порахувати дни страху, котри іщи не минули,
І як рахувати кільки разів били-зме понижиани,
Но а як порахувати діт, што дитинства веселого не мали.

І тих вшитких, што не мают життя щасливого,
Што били близко смерти, а немогли в спокою гмерти.
Но іщи тих, што в Явожні бито й з голоду гмерли,
А тоти, што Явожно пережили, юж радости не знали.

Нашим людям все весело ся не жиє,
Бо тото нещастя по ночах все ся сние,
Снятсья їм гори, долини, пусти церкви Лемківщини,
Зароснени гроби, нашой лемківской родини.

Не можеме на тих гробах свічки засвітити,
І не знаме, як довго будем в такім смутку жити.
Они знают добрі, же не маме за што, своє викупити,
То вшитко робдят, жеби нас в гори не пустити.

Якби-зме вшитки ся зобрали і міцно ся старали,
То би нам хоцби лем дешто наше оддали.
А так, то не оддавали, бо ми си тихо сідили,
На урядовників не нарікали, лем обіцянок чекали.

Часто в телевізії, біду в горах показуют.
Для них тота біда, то найвекша змора,
Тилько на нашій землі таку біду осадники мают,
А в цілим краю, люде такой біди не знают.

Вшитки вечером і рано, тоту біду все виділи,
То може за тото з гір нас на захід вигнали,
І то же-би зме до той біди, в гори не вертали,
А в тото, што нам обіцяють, би-зме не вірили.

В телевізії щтодня, наші гори можна видіти,
А як я їх виджу, барз мя серце зачинат боліти.
Бо наша давнина мусит барз скоро гмерти,
Не хце дальше жити, то як довго на ню, будем смотрити.

ПЕРЕЗЕРАМЕ СТАРИ ФОТОГРАФІЇ...

В 1921р. відбулося весілля Розалії Вислоцької, народженої 16.10. 1903р. в Бересті (померла 18.09.1986 р.) і Андрія Яворського, народженого 17.07.1902 р. (помер 20.04.1981р.) жителів села Берест. Були виселені у 1947р. біля Болеславця. Виховали 9 дітей: 5 хлопців та 4 дівчат. З тої урочистості збереглася ще у доброму стані фотографія, яку передав Редакції їхній син Ілярій Яворський, теперішній мешканець Поворозника, біля Криниці, колишній студент Української вчительської семінарії в Криниці (1941-1944).

На фотографії в першому ряді з ліва на право:

дружка Мелянія Вислоцка, сестра молодої (одружена з Гурєм зі Солотвин, тепер мешкає у Львові), дружба Полянський – з Полян, Розалія з Вислоцьких та Андрій Яворський, дружка Теофіля – найстарша сестра молодої, яка вийшла заміж за Михайла Маслея до Полян, батько молодої Савко Вислоцький та незнана.

В другому ряді з ліва: Микита Лучкевич (в капелюсі) з Котова, біля Лабовой, Кризонтій з Береста, Дубец з Полян, сестра молодого – Марія, яка вийшла заміж за Стефана Дубця до Полян; сестра молодого - Йоанна (Югаска), яка вийшла заміж за Фрія Кузьмяка до Перунки. Розалія Голов'як з Береста вийшла заміж за

Василя Бінцарівського до Полян. В третьому ряді: Кохан з Береста, а біля нього тримає капелюх дружба Щесняк з Полян, Дубец Стефан – чоловік Марії (сестри молодого), Фірій Кузьмяк з Перунки – чоловік сестри молодого Йоанни.

22 липня 1964 р. в Устю Горлицькому (Руському) відбулося відкриття пам'ятника борцям з гітлерівським окупантом. З'їхалося багато людей з вигнання та з околиць сіл. Виступали художні колективи УСКТ.

Один автобус з Любіня, повертаючись із святкування, 23 липня у Грибові перекоївся з дороги на берег і став на колеса, як бачимо на фотографії, а перед автобусом стоять люди, що в ньому сиділи.

На велике щастя нікого з них на довго не затримано в лікарні. В цьому страшному випадку пораниених було мало, а більше перестрашених. Швидка допомога негайно приїхала на місце аварії. Прибуло кілька автомобілів з Нового Сонча та Горлиць і тільки декільком учасникам поїздки потрібно було надати медичну допомогу.

.... i СТАРОИ ДОКУМЕНТИ

PAŃSTWOWY URZĄD REPATRIACYJNY POW. GDDZIA *Grodziński*

....., dnia *15. VI* 1947

Karta przesiedleńcza Nr. *19396*

Ob. *Mładyk* *Jan* urodz. w roku *1919*

mieszkaniec miasta* *Kamkowo* wsi *Kamkowo* Nr d. *3*

gmina *Wierzbica* powiat *Wierzbica* przesiedla się na

inne miejsce zamieszkania. Wraz z nim przesiedlają się następujący członkowie jego rodziny

№	Imię i nazwisko	Rok ur.	Stosunek pokr. do głowy rodziny	Uwagi
1.	<i>Maria</i>	<i>1925</i>	<i>żona</i>	
2.	<i>Elżbieta</i>	<i>1917</i>	<i>siostra</i>	
3.	<i>Maria</i>	<i>1897</i>	<i>matka</i>	
4.	<i>Elżbieta</i>	<i>1931</i>	<i>siostra</i>	
5.				
6.				
7.				
8.				

Przesiedlając się*):

a) zabiera ze sobą: koni *1*, krow *2*, trzody chlewniej *4*,
kóz *—*, owiec *—* oraz następujący inwentarz martwy
2 krowy, 1 cielę, 1 owca, 1 krowa

b) pozostawił: ziemi ogółem *—* ha,
w tym użytków rolnych *—* ha,
dom mieszkalny (jaki) *bloku 23x8,5m*
stodoła *2 domy*
szopa *—*

Podpis przesiedleńcy: *Jan Mładyk*

Podpis kierownika służby: *—*

НЕІСНУЮЧІ СЕЛА БІЛИЧНА

Білична – село в Горлицькому повіті, відоме в ХУІ ст. з приналежності до приходства в Ізбах. Воно розташоване біля словацького кордону і до 1945 р. були тісні зв'язки з русинами Словаччини.

Згідно з Йосифінською метрикою 1787–87 рр. В селі на той час проживали родини з прізвищами: Ксенич, Лецишак, Гаврилко, Сисак, Горошак і інші. У 1792р. побудовано муровану церкву св. арх. Михайла.

У 1887р. , коли міняли престол, було знайдено записку, яку мав зберігати церковник Т. Ядлош, такого змісту: “ Сей Дом Божий соружен в 1351р.” У записці є названий майстер, який збудував церкву : “ – Я Дзвонек і селяни:Балищанський, Назар ,Зметанка, Білий, Малютич, Юришак (Карпаторуський календар 1959р.) Але чи у календарі правдива дата поставлення церкви ?

Села Ізби та Білична відомі з пам'яток по конфедератах (1768 – 1776). Під лісом збереглися ще по сьогодні окопи конфедератів, їх ще називають “Шибиничний верх” – місце, де конфедерати вішали русинів-лемків.

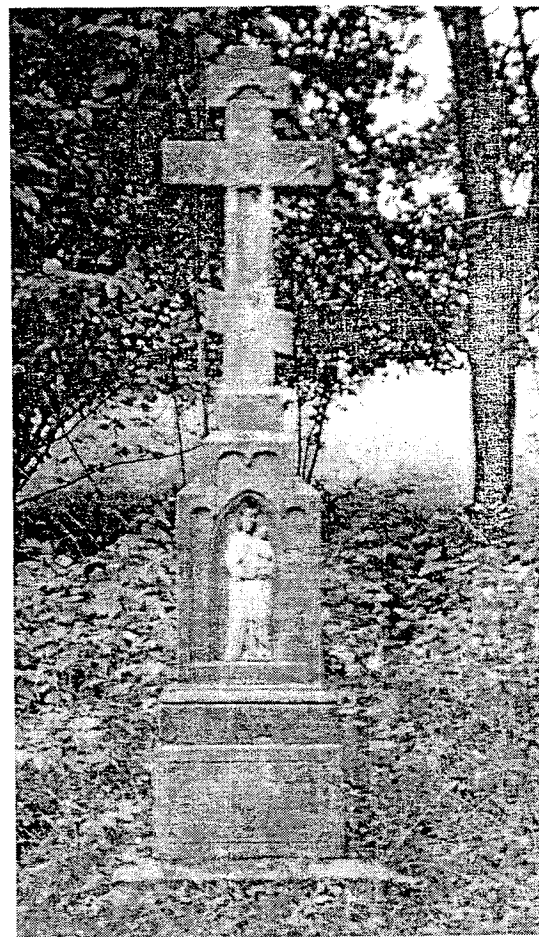
Ці села тісно пов'язані з собою. Була це одна греко-каголицька парафія до тридцятих років ХХ ст. коли майже всі мешканці з священником Димитрієм Хиляком перейшли на православ'я, після проголошення Перемильським ординарієм Кир Йосафатом Коциловським, отця Хиляка – апостатом.

В 1935р. в селі Білична проживало близько 200 мешканців. В 1945р. більша частина селян виїхала до Р.С., а ті що залишилися в 1947р. депортаційною акцією “Вісла” вигнано на західні землі Польщі. Село все більше і більше спустошувалося і заростало кущами та бур'янами, тільки на краях полях випасали овець.

У 80-х роках за старанням о. М. Чекая з Ізб, було відреставровано церкву в Біличній – самотній пам'ятник – будівлю.

Коли агенція скарбу держави розпочала продавати лемківські землі, тодішній посол сейму РП Станіслав Пасонь закупив ціле село Біличну та частину земель (понад 400 гектарів) на зіткненні села Ізби. В Ізбах він поставив великий дім і заснував годівлю понад 100 гуцульських коней.

(П. Ш .)

Самітний хрест - пам'ятка по Біличній.

Степан Семенюк

МОЇ ЗУСТРІЧІ З МИХАЙЛОМ КОВАЛЬСЬКИМ

Було це десь на переломі літа і осені 1956 року. Тоді я працював у Гожові Влкп. і ще не минув рік, як повернувся з московських тюрм та лагерів. Тоді в Гожові гостював співучий ансамбль із Закарпаття. Після концерту хору на сцену вийшов з кошиком квітів ще молодий чоловік і чистою українською мовою подякував хористам за пісню, яку привезли і побажав до швидкої зустрічі в Україні. Нажаль, та зустріч відбулася через довгі роки. Тоді я не встиг з Михайлом познайомитись, але зустрів людей з околиць Гожова, вигнанців з Лемківщини. Нагода сталася швидко, після “польського жовтня” і приходу вдруге до влади В. Гомулки, взимку відбулася в Сквезені забава. Людей було повно, але забава в певний момент перетворилася на віче. Преставники УСКТ (Лемківської секції), вірячи в демократичні засади Гомулки і його екіпи, почали збирати підписи під петицією до, власне, Гомулки з проською про дозвіл на повернення виселених в рідні сторони – Лемківщину. Свою просьбу мотивували тим, що вони не мали нічого спільного з “бандами” УПА, що вони властиво не українці ітп. і тд. Людей, які всім цим керували я очевидно не знав, та взагалі з українців тут ще знав дуже мало кого. До речі, ініціатори цієї акції

незабаром виїхали до Америки. За всім цим стояв, як пізніше виявилось, Лемкосюз, якого делегація приїжджала до Польщі та хотіла побудувати кілька взірцевих сіл на Лемківщині. Очевидно з цього всього нічого путнього не вийшло. Туга за Рідним Краєм підказувала людям, не зовсім добре зорієнтованим, підписуватись під цією петицією. Не кажучи скільки людей підписалось, але петиція стала фактом. (Треба думати, що у цьому мав свою участь тодішній УБ). Що ж, для досягнення шляхетної мети: ПОВЕРНЕННЯ НА РІДНІ ЗЕМЛІ, всякі засоби можна приймати. Чи справді ? Цей крок ініціативної групи був наперед преречений на невдачу, але свою антиукраїнську роль зіграв, чого наслідки відчуваємо і сьогодні.

Тієї ночі я відважився поговорити з Михайлом Ковальським, бо він теж був, як мені здавалось, у цій ініціативній групі. Сіли ми тільки у двох у цій маленькій кімнаті і розговорились. Хоча він був з окраїн південно-західних земель, а точніше – із західних, Лемківщини, а я з північно-західних, властиво вже з Полісся, зрозумілись ми дуже швидко. Очевидно змінити петицію не було можливо, хоча він сам в успіх цього заходу не вірив, то домовились, що він, як член Правління УСКТ, зробить усе, щоб в “Нашому Слові” з прокламації були викинуті слова про УПА, як “банду”. Михайло слова дотримав, в опублікований текст Прокламація (Звернення) до Гомулки був дещо модифікований. Досі я вдячний йому за це. Але чи той оригінальний не лежить десь у сейфах ? У цій “ініціативній групі” був тоді в Сквезині якийсь офіцер “Войська

Людового” в ранзі, бодай, капітана. Прізвищ тих людей не пам’ятаю, мабуть і не думав їх запам’ятовувати, кожний відповідає собою перед собою . . .

І так ми познайомились з Михайлом, часто я приїжджав до нього до Зеленої Гори, де він керував ланкою УСКТ, вимінювались книжками, тощо. Після того, як його зняли з секретаря (?) УСКТ в Зеленій Горі і почав він працювати десь біля Глогова, наші стосунки обмежились до рідкого листування. Кілька років його ув’язнення відбилось на цілому житті української громади в Зеленогірському воєвоцтві (тепер: Любському) негативно. З в’язниці публікував він статті з історії Лемківщини, полемізуючи з польськими істориками та етнографами і то переможно, на що влада не могла спокійно дивитись і СБ наказала редакції “Нашому Слові” припинити друкувати статті М. Ковальського на історичні теми.

Після виходу із в’язниці нам не довго судилось зустрічатись в Гожові, бо я в половині шістдесятих років виїхав працювати на будови на південь воєводства. Але коли осів я в Зеленій Горі наші стосунки пожвавились. Я приїжджав до Гожова на Шевченківські дні, а він до нас на українські імпрези в ВШІ та інші. Але найбільше Михайло зробив у 1985 році, коли я розпочав поїздку по наших парафіях обох конфесій з доповідями про 1000 – ть Хрещення України – Русі. Його заходами зробив я кілька доповідей, починаючи із Сквезни,

Гожова, Бжози, Стшельце Краєнське та інших місцевостях. Я вельми вдячний Михайлові за його труд. Наша співпраця тим більш вартувала, що він був греко-католиком, а я православним, що допомагало нам у спілкуванні з людьми обох конфесій. Зрештою, доповіді, які я робив, мали понад конфесійний характер, адже йшлося про хрещення нашого українського народу, яке розпочалося ще за апостольських часів і завершилось 988 року на державному рівні.

Десь, в січні 1999р. я отримав від Михайла лист, писаного від руки. Лист видався мені тривожним. Запитав його про здоров’я, він відповів, що все гаразд, але так воно не було. Вислав йому дві статті до “Ватри” і 5.04.1999р. отримав коротенького листа, з якого було видно, що йому тяжко писати. Я поїхав на Великодні свята в Україну і там дійшла сумна вістка – **МИХАЙЛО КОВАЛЬСЬКИЙ НЕ ЖИВЕ!** Не стало високоосвідченої ЛЮДИНИ, яка все життя віддала служінню своєму народові, своєму Краєві – Україні та Рідній Лемківщині. Мабуть не скоро буде кому заступити його на міжнародних конференціях, редакції ВАТРИ, історичній публікації, зокрема з історії Лемківщини. Хилю голову перед Тобою пам’ятю, Михайле!

червень, 2000 рб

Зелена Гора

С. Крутояр

ДЕЩО ПРО ІВАНА ПАВЛИКА

Павлик Іван, син Василя та Євфрозини з Малішів, народжений 2.01.1924 р. в селі Заліська Воля, Ярославського Повіту. Батько офіцер, поручник-булавний Української Народної Армії в 1916 – 1921рр. Після інтернованій польською владою у ВІЙСЬКОВОМУ ОБОЗІ в Ланцуті. Пізніше по звільненні організує в селі УВО, а далі ОУН та є в проводі цієї ж організації. Також громадський, культ-освітній та кооперативний діяч. Був рільником середньої величини господарства. У його хаті мешкала вчителька Євдокія Грицька, опісля по чоловікові для Бога, тому вона забрала п’ятилітнього Івана в осіні 1929р. на навчання до школи, яку (шестирічну) закінчив у 1935р. Вже від першого року навчання у школі виступав на різних урочистостях, декламував вірші та співав у шкільному хорі. У 1933р. почав писати вірші, які з допомогою вчительки та п. Івана Скіцька, вислав до дитячих журналів “Дзвіночок”, “Наш приятель”, “Світ дитини”, а дещо пізніше – до “Орленята”, де були в більшості друковані. Також мав великий талант до малювання. Від 1934р. стає кольпортером української преси та книжки, спочатку в місцевому кооперативі “Згода”, а через рік почав сам спроваджувати книжки із Львова. За кольпорську працю зайшов у конфлікт з поліцією в Ляшках, за що і був за постерункового Пецуха добре побитий. По закінченні сільської школи хотів піти до малярської Академії, до Львова, але не маючи середньої школи не був прийнятий.

Тому почав вчитися сам у дома, з допомогою своїх сільських вчителів, а також брав лекції у сусідніх селах Ляшкі та Млини. Завжди брав участь від шкільної лавки у художніх колективах (театральнім та хоровім) при читанні “Просвіта” та інших організаціях. Був членом “Просвіти”, “Рідної школи”, “Пласт” та “Луг”. Від 1939р. стає активним членом “Юнацтва ОУЛ”. Також слід сказати, що з головним командиром “Чупринкою” познайомився вже в 1937р. Від 1939р. працює в підпіллі. Найтяжча праця була від 1939 по 1941 роки, то є за Московської Влади, що село лежало в пограничній полосі і завжди там було військо погранича. Від жовтня 1939 до січня 1940 років працював у лісі при вирубі дерев на будову військових окопів-будинків. Від початку лютого 1940 року працює на будові тору нової пограничної залізниці, що мала ходити від м. Мостиська до Любачова. Може і тоді в часі праці було краще розповсюджувати підпільну пресу ульотки-відозвони. Незважаючи на багато праць, ходить до вечірньої школи, бо дуже хотів мати середню освіту. В червні 1941 року закінчує десятий клас.

22 червня 1941 року вибухнула Німецько – Радянська війна і вже цього дня після полудня до села увійшли німецькі війська. Вже через два дні дізнався, що в Ляшках знайдено список з прізвищами осіб, які будуть вислані в Сибір. Це вже друге урятування перед арештом, бо перше було перед вибухом німецько – польської війни, в останніх днях серпня 1939 року, бо тоді польські власті не здужали. Вже від перших днів німецької окупації почалася інша підпільна проця в юнацтві ОУН, часто виходили ночами на військові вишколення. Рівно збільшено політичне

вишколення, в цьому ж і пропаганду.

Також в цьому часі знову зложив документи про прийняття до художньої школи у Львові, але вже у 1942 році не було вільних місць і заяву було перенесено на наступний 1943 рік. В березні 1943 року пройшов військову комісію до Української Дивізії “Галичина”, але і там не дочекався іти, бо у травні 1943 року його забрали до Служби Будовлян, це є “Бавдінсту”, до Переворська – Горлічини, на будову залізничної магістралі Переворськ – Львів / Київ. Слід сказати, що 28 грудня 1941 року померла його мати, а 21 листопада 1942 року вдруге оженився батько. Але батько почав поважно хворіти, а як найстарший з дітей був Іван, то він мусів все на господарстві робити. Коли його забрали до Бавлінсту, то господарство зістало тільки на жіночих руках. Тоді вже нічого не міг допомогти, але з дому йому потрібна була допомога, тобто з харчуванням, якої там не було. Був тоді великий голод. Але із слів головного провідника Чупринки вже на початку червня 1943 року він організував досить сильну організацію ОУН серед друзів у робочому батальйоні, як і у місті Переворську, головне у цукровні серед фабричної поліції, так званих “Веркшусів” та керівництва і робітників, а також серед залізничної поліції, так званих “Бавшусів”. Ці підприємства переважно склалися з українців. Вже в липні серед членів ОУН організовано перший повстанський диверсійний відділ, до якого увійшли всі поліціанти “Веркшуси” та “Бавшуси”. Вони були добре озброєнні, а з Бавдїсту мали тільки 10 штук крісів та до своєї роботи вибухівку, це є міни. Вже від другої половини липня почалася підготовка до диверсійних, проти німців, бойових праць на терені Переворського, Лежайського, Ланцуцького, Березівського та Саніцько – Кростянського повітів. Вся робота була роблена ночами, бо у день мусіли бути на праці. Тоді були знищенні залізничні мости, рейки, поїзди, різні магазини і так подібно. Співпраці з польським АК не вдалося нав’язати тому, що АК вже “воювало” з українським цивільним населенням, а з німцями було в якнайкращих стосунках. Німці з нашої сторони мали великі втрати, які по війні присвоювали собі польські відділи АК з Переворська, Ланцута та інші. Тоді українське населення стало повністю знищене.

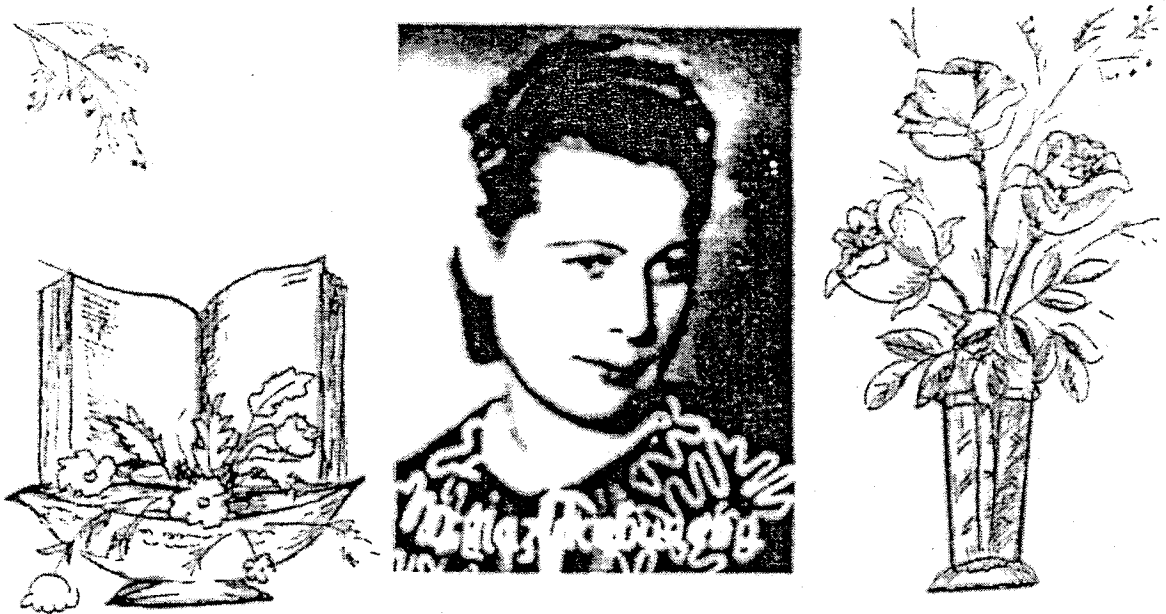
Головним командиром – провідником, організованого Українського відділу був призначений генералом Чупринкою, Іван Павлик. Відомо про псевдонім “Пімста”, що і від цього весь відділ носив назву “Пімста”. Фактично всякими працями керував військовий колектив, що складався з членів: комендант залізничної поліції, якого прізвище стало забуте, а родом він був з повіту Яворів, що на Львівщині, директор цукрової фабрики, інженер Олександр Скрипченко, заступник комендантів поліції та кількох хлопців з Бавдінсту.

Диверсійні праці проводилися до половини липня 1944 року, але ніхто в околиці не догадався, що це робили українські підпільники, тому що у польському морі серед немалих польських банд, всяка робота мусіла бути так продумана, щоб і у бараках не довідалися ті хлопці, що

небули звербовані до підпільної праці, а головне поляки форбатери та форвейкери. Вони ж всі належали до польського підпілля. Також в часі акції різні розмови між собою проводилися тільки на польській мові, тому польське населення було певне, що це польський партизанський відділ.

У серпні 1943 року Іван Павлик та ще четверо хлопців-лемків були арештовані через Гештапо та відіслані до карного лагєру (СТРАФ ЛАГЕР) у Кракові, звідки їх через місяць витягнув німець – інспектор “Абталюнку” на прізвище Скорпіль та привіз з поверненням до „Абтелюнку”. Знаючи добре хто їх видав для Гештапо і карного лагєру, що це був сам верк – майстер Гурскі, колишній польський військовий капітан, а сучасний рейходойч і що він буде знову шукати причини щоб віддати гештоповцям в руки, тому Павлик почав підготовку до втечі. Організаційну працю в Бавдінсті передав для товариша по праці Ігора Кіндрачука, а загальну для директора цукровні Олександра Скрипченка та коменданта поліції Григорія Бахора. За кілька днів втікає до рідного села, але вдома нема способу до переховування, тому переходить до “Бавдінсугу”, що був у сусідньому монастирі Мощани, коло села Лази. Це сусіднє село від рідного. Там же знову організовує невеликий відділ, який громадить до магазинів зброю та інші метали для майбутніх відділів УПА. Там же і працював від осені 1943 по 1944 роки. Після переходу фронту на захід, зараз вступає до місцевого відділу СКВ, в якому бере участь в кількох боях та сутичках з польськими бандами і відділами НКВД. 28 жовтня 1944 року в сутичці з польською бандою був поважно ранений, а потім завезений до Ярославської лікарні. Там і залишається арештований через УБ. Лежав сім тижнів у лікарні, а потім – у в’язниці, звідки 24 грудня його віддали для “рускіх” в воєнкомаду. Ці знову пустили його та ще п’ятьох інших на волю, це є “до дому”, до якого прийшов 6 січня 1945 року. І знову підпільна праця та всестороння праця в дома, щоб допомогти молодшим братам і сестрам, бо батько помер ще 21 березня 1944 року. Але не довелося довго бути на волі, та близько родини, бо в половині лютого потрапив у руки польського війська, і знову в’язниця та допити у Ляшках, Ярославі та Перемишлі. Після звільнення по кількох місяцях, перейшов до праці до підпільного редакційного колективу редакції “Лісовика”, якого редактором був “Федь Твердий”, це є односельчанин, знаний редактор та письменник Василь Гірний. Їхні матеріали були використані в багатьох інших періодиках, видаваних на терені України, де були розміщенні відділи УПА. Там же працював до лютого 1947 року. Тоді був виданий зрадою полякам, арештований і через Ляшкі, Ярослав переданий до Ряштива. Але за старанням друзів з Бавдінсту в Переворську, що служили у Ряшівській в’язні сторожами, зменшено кару до 15 років. Потім вони і вивезли його в кошах на хліб далеко за місто і випустили на волю.

(далі ще буде)

Мазикевич Ольга

Ольга Мазикевич народилась у м. Тернополі в сім'ї залізничника. Педагогічну освіту одержала у рідному місті. Вчителювала у с. Городище біля Тернополя. З 1940 по 1944 вчитель у Крижівці - Селі. Вела показові лекції в початкових класах для студентів Української учительської семінарії, які проходили практику при школі. Крім гаспітації, - вчитель-предметник на молдавських Курсах у семінарії. Чоловік Мазикевич Андрій - заступник директора семінарії по навчальній частині. У 1945 р. переїжджають у м. Цешин. Після смерті чоловіка у 1946 р. емігрує з родиною до США. Бере активну участь у громадському житті у діаспорі.

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ

До 70 років

Володимир Ардан Миколаєвич народився 23. жовтня 1929 р. В 1945. році переселений на Україну. Коли створено у Львові Товариство “Лемківщина” В. Ардан включився в працю організації, провадив докладно евіденцію товариства а також її фінансове розчислення.

Багато праці вложив в організацію поїздки лемків з України на Лемківську Ватру до Ждині. Завдяки йому поживалася співпраця товариства „Лемківщина” зі Львова з Об’єднанням Лемків у Польщі.

Ювіляр бере також активну участь в підготовчому комітеті І. Конгресу Світової федерації лемків, котрий відбувся 8-10.X.1993 р. у Львові. ІІ. Всесвітний Конгрес СФУЛО що проходив у Львові 8-10.VIII.1997 р. вибирає В. Ардана членом президії СФУЛО, в якій активно працює.

Бажаємо Панові Володимир Ардану доброго здоров’я і щастя на многі літа!

Редакція “ВАТРИ”

Головна Управа ОЛ

До 60 років

Юліян Френчко Степанович – педагог, науковець в ділянці механіки. Народився 22 квітня 1940 року в Вапенним, Голицького повіту на Лемківщині в селянській родині.

У 1945 р. з родиною переселено їх на Україну до міста Борислав, в якому Юліян у 1957 р. закінчив середню школу і залишився працювати лаборантом в школі. У 1956 р. став студентом механічно-математичного факультету Львівського державного університету ім. І. Франка. Після закінчення навчання у 1964 р. покликано його на один рік у Радянську армію. Демобілізований поступає у дослідницький Інститут фізики і механіки А Н УРСР і працює викладачем.

У 1970-1972 р. продовжує навчання в аспірантурі при АН УРСР і там залишається на дослідницькій праці. В 1979 р. вдруге перейшов на педагогічну роботу до лісотехнічного інституту.

Є автором ряду наукових статей (в тому числі і кандидатської дисертації) по теорії пружності. Учасник наукових конференцій та Міжнародного з’їзду механіків у Москві (1968).

Вивчає історію та культуру лемків. Цікавиться життям земляків на Україні та поза її межами. Скомплектував бібліотеку видань для лемків та їхній фольклор.

Ю. Френчко, активний суспільний діяч товариства “Лемківщина” від його створення, вибирається членом правління. Стає членом Оргкомітету до створення Світової федерації лемків, якої І Конгрес відбувся 8-10 жовтня 1993р. у актовому залі Львівської політехніки. Брав активну участь у цьому конгресі.

8 жовтня 1997р. Й.Френчко, як делегат товариства “Лемківщина” в Україні бере участь в ІІІ. з’їзді об’єднання

лемків у Польщі, у м. Горлиці.

З 8-10 серпня 1997р. на ІІ. Конгресі світової федерації українських лемківських організацій у Львові Й.Френчка вибирають членом Контрольної комісії.

Майже кожного року Й.Френчко бере участь в організуванні поїздки членів товариства “Лемківщина” на лемківську Ватру до Ждині.

Бажаємо Ювілярові міцного здоров’я, щастя, наснаги до дальшої професійної і суспільної праці та віри у краще майбутнє.

Редакція “ВАТРИ”

Головна Управа ОЛ

До 60- ліття

Олександр Венгринович Іванович народився 23. листопада 1923 р. В 1945. р. переселений з Лемківщини до Радянської України. Проживає у місті Тернополі. Бере активну участь в праці Товариства “Лемківщина” як довголітній голова Обласного відділення товариства в Тернополі. Перший Конгрес Світової федерації Лемків вибирає його членом Контрольної комісії організації. Другий Всесвітний конгрес вибирає О. Венгриновича членом президії СФУЛО.

О. Венгринович, член редколегії “Дзвони Лемківщини” від першого випуску до сьогодні. Актуальний голова Обласного відділення Товариства “Лемківщина” у Тернополі. Щороку бере активну участь в Святі лемківської культури у Ждині та засіданнях президії СФУЛО.

Бажаємо Ювілярові доброго здоров’я, щастя та сил до дальшої праці в розвитку нашої лемківсько-української культури на многі літа!

Редакція “ВАТРИ”

Головна Управа ОЛ

З червня ц. р. минуло 60 років від дня народження голови Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки **Івана Лаби**. Його життєвий ювілей співпав з подіями, які вирішальною мірою обумовлюють дальше існування наймасивнішої національно-культурної організації українського населення – СРУСР; Фестиваль драми і художнього слова ім. Олександра Духновича в Меджилабірцях, Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини в Камйонці, Свято культури русинів-українців Словаччини у Свиднику.

Його життєва і творча біографія нерозривно пов’язана з розвитком культури українців Словацької Республіки, якій він присвятив кращі роки свого життя.

Народився Іван Лаба 3 червня 1940 року у невеликому селі на Лабірщині Вираві, яке здавна славилось багатою культурою і народними традиціями. Завдяки існуванню в селі української школи виросла національно свідомо інтелігенція, що стало передумовою гармонійного розвитку культури в цьому селі.

Іван Лаба здобув середню освіту в Меджилабірцях, закінчив

Інститут для національних комітетів Міністерства внутрішніх справ і життєвого середовища Словаччини, вчителював в Основній школі в Гостовицях на Синшені, де поринув у працю самодіяльного колективу, пізніше був методистом, завідуючим відділом народної художньої творчості і директором Окружного національного комітету в Гуменному. Звідки в 1991 році перейшов працювати в Районний уряд у Снині.

Його багатий досвід на ділянці розвитку рідної культури оцінили делегати III з'їзду Союзу русинів-українців Словацької Республіки: його було обрано головою Центральної ради СРУСР. Будучи свідомим подолати труднощі, які стоять перед організацією живе оптимізмом і вірою, що йому разом з членами Президії та членами Центральної Ради СРУСР вдасться їх подолати в інтерес збереження тих здобутків, які досягли попередники. І не тільки це. В нинішніх несприятливих умовах досягти те, щоб знайти вихід з теперішнього становища, знайти раціональне ядро намагань заради збереження єдності русинів-українців, до чого його зобов'язують не тільки власне сумління, але й постанови з'їзду.

Іван Лаба, як голова Центральної ради СРУС у Словаччині є членом президії СФУЛО.

Бажаємо Ювілярові дальших успіхів у професійній та суспільній праці, щастя, здоров'я на Многая і Благая літа!

Редакція "ВАТРИ"

Головна Управа ОЛ у Польщі

До 50-річчя

Василь Шлянта народився 5.05.1950 р. на вигнанню, в Міжріччі на Західних землях Польщі, де під час акції Вісла було деперовано його батьків.

До рідного села Лося родичі Василя - Іван та Анастасія зі Шлянтів - повернулися після 9 років заслання, в грудні 1956 р. Тут Василь кінчає початкову школу. По тому професійну – в Горлицях а середню школу – в Коросні. Одержавши атестат зрілості, вступає на Політехніку Шлеску, яку закінчує науковим званням магістр, інженер, механік, ще закінчує подипломні педагогічні студії. Починає працюю у підприємстві "ПОЛЬМО" в Горлицях. Після чотирнадцятих років практики переходить до комплексу прогресійних шкіл в Бічу, там працює як вчитель по сьогоднішній день. Є дуже шанованим вчителем-вихователем молоді та висококваліфікованим фахівцем у своїй професійній праці педагога.

Суспільно, ще студентом Політехніки приїздив до рідного села та помагав організувати перші Маланки, що відбувалися у Лосі на Лемківщині в 1970-х роках. Всі пам'ятаємо ним зроблені декорації на Маланках в Лосі, записами вибраними з віршів Якова Дурди – дальшого родича Шлянти.

Коли створено Об'єднання Лемків, Василь стає його членом, а пізніше головою гуртка ОЛ в Лосі.

На першому з'їзді ОЛ (9. 11. 1991р.) В. Шлянту вибирають головою організації. Також і на другому з'їзді (12. 11. 1994 р.) ОЛ дуже високо оцінив працю ГУ ОЛ, котрою керував Василь Шлянта. Йому доручено вести організацію і в другій каденції. В часі третього з'їзду ОЛ, що відбувся 18. 10. 1997р., Василь не погодився прийняти обов'язки голови ОЛ, але погодився

бути членом ГУ – ОЛ. Він відмовився від функції, але не від праці і працює ще більше для добра організації та нашого народу як член Президії ГУ ОЛ.

У Львові 8-10. 10. 1993р. проходив I. Конгрес Світової Федерації Лемків, на котрому вибрано нове керівництво. Василь Шлянта стає членом Президії СФЛ і заступником голови СФЛ. Подібно вибирають його членом Президії Світової Федерації українських лемківських об'єднань на II Конгресі, що проходив 8-10.10. 1997р. у Львові.

В. Шлянта від 1992р. по 1998р. очолював також Оргкомітет "Лемківської Ватри" у Ждині. Дуже багато праці вкладає в оформлення і редагування квартальника "Ватра".

В 1997р. Ювіляр одержав від президента України Леоніда Кучми похвальний лист з нагоди П'ЯТОЇ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

Бажаємо Ювілярові доброго здоров'я, щастя, радості у житті та багато, багато сил для дальшої професійної й суспільної праці та для збереження всього того, що є лемківське – українське.

Співаємо Тобі Василю гучне Многая Літа !

Редакція "ВАТРИ"

Головна Управа ОЛ

Товариство "Лемківщина" в Україні та президія СФУЛО щиро вітає Василя Шлянту з 50-річним ювілеєм.

Народжений далеко від того краю, який так щедро оспівав Антонич та змалював Никифор, Василь невдовзі разом з батьками повертається у їх рідне село Лося. Невимовна краса гір, ніколи не затихаючий спів пташок, тихе дзюркотіння річки Лосянки, так батьки передали Василю ті неповторні риси, які притаманні лише високоінтелігентній, працелюбній з напрочуд врівноваженим характером людині. З перших днів створення Об'єднання Лемків, Василь Шлянта стає одним з його основних та найактивніших діячів. Основне кредо Василя – послідовно, безкомпромісно та високопрофесійно домагатися відновлення історичної справедливості, якнайшвидшому поверненню Лемків на рідні терени та етнічне відродження Лемківщини. Саме йому можемо завдячувати тому, що хоча і з великими труднощами, але все ж таки вдалося привернути увагу владних структур та громадськості до тих кричущих проблем, які породили департаційні процеси та акцію "Вісла". Багато праці вклав Василь в організацію чи не найвеличнішого свята нашої культури – Лемківська "Ватра". Власне цей фестиваль став символом єднання Лемків всіх континентів, саме він завжди залишає після себе найприємніші спогади про зустріч з рідною землею, саме у Ждиню, мов на прощу, линуть звідусіль Лемки похилого віку, ведучи з собою своїх онуків, щоб передати їм цю одвічну любов до неперевершеної краси краю.

Протягом багатьох років Василь бере активну участь у Світовій Федерації українських лемківських об'єднань. Виступає з ґрунтовними доповідями на її Конгресах, сприяє активізації стосунків між усіма суб'єктами цієї інституції світового масштабу.

Доробок чималий, але скільки ще ідей роїться у голові Василя. Дорогий Василю, дай тобі Боже міцного здоров'я, щастя та сил ще довго працювати на добро нашої Лемківщини.

З роси та води !

Відповідальний секретар Президії СФУЛО проф. Іван Щерба

ПАМ'ЯТЬ ПРО ВИДАТНОГО МИТЦЯ УКРАЇНИ

Невблагальна смерть після важкої хвороби забрала від нас Велику людину – Ємануїла Миська. 14 березня 2000 р. львів'яни проводили в останню дорогу народного художника, заслуженого діяча мистецтва, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка, професора, ректора Львівської Академії мистецтв України.

Всі ці почесні звання - це вроджений талант і довгі роки постійної натхненої праці. Він син Лемківщини, так чарівна краса Карпатських гір змалку полонила його серце й душу і цю красу він творив усе своє життя

Народився маестро 21 травня 1929 р. в селі Устрики Долишні на пограниччї Бойківщини та Лемківщини. Перші кроки в мистецтві показав йому його односельчанин, а потім славетна художниця Олена Кульчицька наповнила його мистецькі стремління. Він пережив у неї той неперевершений стиль вивчення науки.

В 1950 р. успішно закінчує училище ім. І. Труша, а потім Інститут прикладного та декоративного мистецтва. Його вчителі були: Григорій Смольський, М. Средюк, Р. Сельський, Я. Нановський, О. Шатківський, С. Гебус-Баранецька та відомий скульптор І. Севера, який вкладав в нього душу скульптора-портретиста монументаліста та педагога.

З 1962 р. починається його викладацька діяльність у львівському інституті прикладного мистецтва і триває по 2000р.

В 1981р. йому присвоєно звання професора, 1988р. професорсько-викладацький колектив обирає його ректором Інституту, який в 1944р. стає Академією мистецтв.

Протягом 16 років він очолював Львівське відділення Спілки Художників України, де під його керівництвом спілка поновлюється молодими художниками. Спілка бурлила, зростала, львівські митці, народні різб'ярі активно брали участь у різних виставках.

Сам митець, як людина, був ввічливий, об'єктивний, працьовитий, вимогливий та дружелюбний. Його майстерня—це творча лабораторія, галерея його сучасників, друзів здалека, яка стала дійсно образом другої половини ХХ століття.

Покійний зробив великий внесок в українську культуру, виховував молодше покоління українських митців, передавав свою майстерність студентам, у селі Підбужі на Дрогобищині створив мистецьку школу-інтернат для дітей.

Це мала академія, де готуються майбутні художники.

Його творчий доробок це – сотні скульптурних портретів, монументальні пам'ятники, медалі, монументальні дошки видатним людям минулого і сьогодення України, Вірменії, Грузії, Польщі, Азербайджану, Канади, Ірану, Бельгії, Австрії.

Митець брав активну участь в громадському житті Львова, він створив і очолює Львівське відділення фонду культури, створив товариство Лева.

Активно помагав громадським організаціям, сприяв збереженню і розвитку пісенних перлин Лемківщини, Карпат і всієї України.

Під його керівництвом студенти Львівської Академії Мистецтв мали можливість відвідувати мистецькі творіння Риму.

Сталася непоправна втрата! Спи спокійно, Великий маестро, вчителю, бо Твої чудові мистецькі твори будуть постійно нагадувати нам про Тебе, і любов до Тебе залишиться назавжди в наших серцях, а Львівська земля хай буде Тобі пером, а пам'ять вічна.

Кишак Степан

Ст. викл. Львівської Академії мистецтв.

проф. Ємануїл Мисько в Римі - Ватикані у папи Івана Павла ІІ.

3 НАГОДИ 100. ЮВІЛЕЮ

Тут я хочу згадати добрим словом і подякою свого минулого, вже покійного пароха отця М. Жеплинського.

Михайло Жеплинський народився 27. 07. 1899р. в селі Вороблевичах на Дрогобищині, західна Україна. Закінчивши початкову школу в рідному селі пішов на дальшу науку в Дрогобицьку Гімназію. Після Гімназії вступив у Духовну Семінарію у Перемишлі, де успішно закінчивши в 1925р. висвячується і одержує призначення на посаду. Перемиський єпископ, намагаючись зміцнити гр. католицькі парохії на Лемківщині молодими священиками, направляє О. Михайла у лемківське село Завадка Риманівська повіт Сянік.

Отець Михайло Жеплинський був парохом не тільки у с. Завадинці Риманівській, бо до нього ще належали два села: Кам'янка Риманівська і присілок Абрамова, котрі отець М. Жеплинський також обслуговував.

На новому місці призначення о. М. Жеплинський з дружиною Наталією занурюється в бурхливу релігійну та національно-просвітницьку працю. Бороться з ополяченням та русофільством, захоплюється народною творчістю лемків. Здібних молодих хлопців о. М. Жеплинський влаштовує на навчання у Перемишлі та у Львові. Отець М. Жеплинський був учасником визвольних змагань за українську державу. Належав до комбатантів УСС та УГА.

В 1938р. о. М. Жеплинський одержує нову парохію в с. Наконечне біля Яворова, західна Україна. З перших днів Другої світової війни у 1939р. захищає своїх людей, не раз рятує парафіян життя. Надає допомогу воїнам УПА і підтримує постійний зв'язок з проводом, а зокрема з референтом Крайового проводу ОУН. Як колишній офіцер УГА давав часто тактовні консультації та поради командирам УПА. Сповідав і хоронив воїнів повстанців. Був увесь час переслідуваний більшовиками, а його сини Богдан і Роман були покарані та вислані у Сибір, до концентраційного табору. Сьогодні Роман та Богдан є визначними бандуристами і живуть у західній Україні.

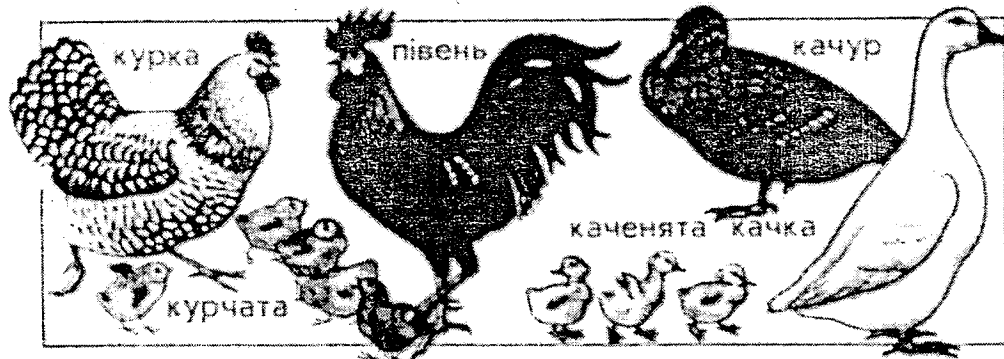
Я є уродженець Лемківщини, с. Кам'янка, повіт Сянік. Завдяки покійному о. М. Жеплинському я був висланий молодим хлопцем до Львова на навчання. Отець сам завіз мене до Львова, примістив в українській бурсі та вписав до української рідної школи, де я продовжував своє навчання.

І тут, сьогодні, я хочу висловити покійному отцеві Михайлові Жеплинському свою пошану і подяку.

Хай українська земля буде йому легкою. Вічна йому пам'ять. Нехай пам'ять про покійного буде завжди між нами.

Ванкувер, 15 березня 2000р. Василь Орисик м. Ванкувер, Б. К. Канада

ДИТЯЧА СТОРІНКА

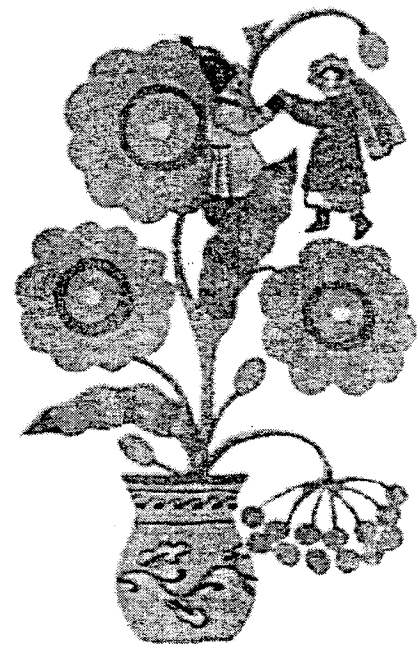

Тарас Шевченко

ТЕЧЕ ВОДА.

Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.

А качечка впливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Хто це!

Жовтенькі клубочки
Ходять біля мами-квочки.

$$-\square + 7 - \square = -10$$

$$+ + + +$$

$$\square + \square + 3 = \square$$

$$+ + + +$$

$$\underline{6} + \underline{2} + \square = \underline{8}$$

$$\square + 10 - 6 = 6$$

МАТЕМАТИЧНА ХРЕСТІВКА

В порожні квадрати вписати цифри так
щоби повстали правильні розв'язання.
За властиві розв'язання чекають
книжкові нагороди.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Лемківська громада зас дознала втрати одданної людини для добра нашої суспільности. 3 липня 2000 року помер **Іван Шлянта**, син Андрія, який народився 6 липня 1922 року в Лоси. По закінченю початкової школи в ріднім селі їздив з мазьом, подібно як більшість лосян.

В 1947 році був департований акцієм "Вісла" на західні землі Польщі, недалеко Міжріча. Одружений з Анастасієм тіж зо Шлянтів. Виховали двох синів: Василя (довголітній голова Об'єднання лемків у Польщі та Лемківських Ватр у Ждині) і Стефана (женатий з Ренатом, маюг двоє дітий Ярослава і Ліліану).

Родина Шлянтів повернула з вигнання в 1956 році до рідного села. Покійний розпочав працю в "МАТИЗОЛЮ" і там працював аж до виходу на заслужену пунсію.

Коли створено в Лоси гурток УСКТ св. п. Івана включився до суспільної праці для нашої громади, а в гуртку УСКТ безперестанно сповняв функцію секрктаря гуртка в Лосі. Спільно з Михайлом Рубічом та своєю жінком Аностозієм були головними організаторами перших маланок в Лосю (по поверненню лемків з департації). Завдяки їм на західній Лемківщині власні в Лоси найперше по поверненню лемків з депортації, розпочато греко-католицькі Богослуження.

Висловлюєме сердечні співчуття найблищій родині Покійного, пані Анастасії, синам Василю і Стефану з його родином.

Най Лосянська земля буде для св. п. Івана легкою як пух.

Вічна Йому пам'ять!

Редакція Ватри

Головна Управа ОЛ

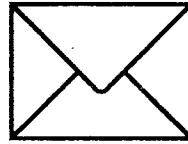
ВЕЛЬМИШАНОВНІ І ДОРОГІ ПАНСТВО АНАСТАЗІЯ, ВАСИЛЬ І СТЕФАН ШЛЯНТА З ДРУЖИНОЮ І ВУЙКАМИ !

Прошу прийміть від нас Христини і Володимира Мокрих з Кракова щиросердечні та глибокі слова співчуття з приводу смерті Вашого Чоловіка – Батька і Дідуся – Блаженної пам'яті Івана .

Мали ми щастя добре пізнати Покійного, як людину скромну, лагідну та віддану справам життя Церкви, як духовного центру життя власної парафії та всієї Лемківщини. Любов до рідної, лемківської землі, з чудовими горами, потічками й забраними лісами, була на стільки сильна, що довела Родину Шлянтів, як мало лемківських сімей, до повернення в рідне село – Лося. Покійний Іван – Ваньо Шлянта, як і вся Його родина має свій – неоцінений вклад у збереженні у найважчих часах рідної Церкви, відновлення цвинтаря й рідної культури, що має символічне значення сьогодні, коли продають наші цвинтарі та гендіюють кістями наших предків.

Єднаючись у болю, скорботі з родиною та всіма, хто знав Покійного, висловлюємо глибокі співчуття і просимо Всевишнього про Ласку й Вічну Пам'ять.

Христина і Володимир Мокрий – Голова Фундації св. Володимира
Краків 6.07.2000р.

Листи до Редакції

Висловую сердечну подяку за Св'яточно-Великодні побажання а також за нагороду – ПОЧЕСНУ ГРАМОТУ, на яку моя скромна особа не заслуговус. Zobov'язує вона мене до більшої активності, але терен на якому проживаю є дуже трудним. З нагоди X. ліття діяльності Об'єднання лемків для Президії Головної управи складаю гарячі побажання, доброго здоров'я та багато успіхів у Вашій праці для добра нашого народу.

Пшемків, квітень 2000 р.

Іван Лешко

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

Найкращі вітання, та сердечні побажання для усіх членів Об'єднання лемків в усіх гуртках, для редакторів журналу "ВАТРА" та для усіх дописувачів, кореспондентів, співпрацівників і читачів бажаю всього найкращого.

... Тільки прошу, не ліквідуйте "Ватри" – це дуже добрий журнал.

Ваша праця – це праця для рідної Лемківщини, це праця для України.

Великдень 2000 року

Іван Павлик

Седлиська біля Гіжицька

Шановний п. Шафран !

Від мене велике спасибі всім за журнал "Ватру". Дуже гарний й статями і оформленням.

Я відвідую тов. "Надсання". Походжу з містечка Радимно, що на шляху Львів – Краків, або ближче Перемишль – Ярослав. Згадка про Радимно (автор Володимир Ференц – заступник голови Надсаня) є в Українському Алманакху за 1997 рік. Є там також згадка і про мене, під дівочою фамілією Олга Коваль. Що коло Вас нового, як зі здоров'ям? Бажаю Вам всього найкращого, доброго здоров'я, щастя в подальшому Вашому житті. Боже Вам допоможі!

Львів 16.06.2000 р.

Зичить Оля Вовк

ВСПОМИН

Хочу згадати бл.п. моїх родичів з Маластова, що померли:

Тато – Александер Шкірпан в 1951 р.

Мама – Петрина Шкірпан в 1994 р.

Баба – Антоніна Баб'як в 1974 р.

Дідо – Стефан Баб'як в 1987 р.

Стрикове: Михайло Шкірпан в 1993 р., Дам'ян Шкірпан в 1999 р., Іван Шкірпан в 1999 р.

Вічна їм пам'ять !

Євген Шкірпан - Глогів, липень 2000 р.

ЛЕМКІВСКА ХРОНІКА

08.04.2000 В Устю ОЛ зорганізувало з покривдженима зобраня в справі старань о оддана лемкам майна заргабаного лемкам в наслідок акції "Вісла". На спотканя прийшло кількясот людей. Присутний був голова і секретар Европейского конгресу українців Левко Довгович і Любомир Мазур. Серед зібраних розпродажено інформацію што треба зробити в своїх адміністраційних старанях о привернення власности.

09.04.2000 Вшитки товариства депертованих з Польши до Радянської України ("Лемківщина", "Надсаня", "Бойківщина", "Холмщина") провели у Львові біля пам'ятника Тараса Шевченка вселюдне віче на відзначення 55-тих роковин трагічного виселення українців з рідних земель. Від імени Товариства "Лемківщина" виступив Іван Щерба Омелянович, член Управи.

13-16.04.2000 В Німеччині в місті Кельн Марія Келечева з Вроцлава показала свої писанки на міжнародні виставі в днях 13-16. квітня. Отримала високе узнаня і запрошення до участі в 2001 році.

25.04.2000 На цмунтери в колишнім селі Чертижне о. Павло Сивец і парафіяне зі Снітниці і представниками Ганчови, Висови, Лосі і Горлиць відслужили панахиду за похованих там чертижнтян. При хресті де стояла давно церква (розібрана поляками по вигнаню) відслужили молебн до Пресвятої Богородиці. Редактори програми "У себе", з Кракова, фільмували ту подію.

26.04.2000 В Уряді Гміни Устя з представниками Рільничой агенції скарбу держави з Ряшова і Ополя та вїтом гміни Устя спіткалося керівництво ОЛ (А. Маслей, Ш. Гладик, П. Шафран, В. Шлянта) в справі проданого цмунтеря разом з польом в селах Чертижне, Фльоринка, Яшкова, Чорне, Липна, Вишоватка, Вишні Peretiv. Агенція стримала продаж до часу вясніня справи. Покликано тросторонню комісію: Уряд Гміни, Агенція, ОЛ для інвентаризації старих лемківських цмунтерів.

27.04.2000 В головним виданю "Відомости" подано інформацію о продажі цмунтеря в селі Чертижне. Інформація та викликала заінтересуваня речника громадянских прав, міністерства культури і бюра народної безпеки.

08-10.05.2000 Голова ОЛ Александер Маслей спіткався в Варшаві в бюрі речника громадянских прав, до справ національних меншин Томашом Гельбертом в справі продажі цмунтерів та інших справ лемківських. Новоназначений директор департаменту культури національних меншин МКіДН Ришард Свентек відбув першу розмову з головою ОЛ на тему цмунтерів і справ культури. Третього дня голова спіткався з секретаріом бюра народної безпеки Маріаном Сьмідовскім. Обесідувано тоти сами справи а в Сеймовий комісії НМ залишив документацію в справі цмунтерів і спіткався з головою Комісії Яцком Куроньом.

11.05.2000 В Кракові отверто виставку Григория Пещуха, на який знаходиться осемнадцат аристичних творив з часу півстоліття. Різби артиста били виставляни не лем в Польщі але і в інших державах. Виставу можна було оглядати до кінця червня того року.

18.05.2000 Секретар СФУЛО Іван Щерба перебував в Горлицях, де спіткався з повнючим обовязки голови Федерації Александром Маслейом в справі омовленя справ організаційних чергового засіданя керівництва організації.

20-21.05.2000 В Вільхвіці Гурток ОЛ і мешканці села в присутности більше як 500 учасників організували Х. Лемківскі Кермеш. В програмі виступили 26 заграничних артистів та 30 крайових. Головним організатором кермешу бив о. Юлій. Перший раз співорганізатором свята била Фондація культури ОЛ.

22.05.2000 Делегати ОЛ взяли участ в І. Конгресі організації ревіндикаційних в Варшаві. Учасники конгресу бугхливо прийняли реферат голови Александра Маслея. Конрес схвалив резолюції до Союму і Уряду РП а тіж до Романа Проді – високого комісара Комісії

Европейской Унії – од якого конгрес просив включити справ реприватизації до переговорив при прийнятю Польщі до Унії.

05.2000 В галереї "Кордегарда" в Варшаві проягом травня можна було оглядати виставу картин НИКИФОРА Епіфанія Дровняка. Видавництво "Бош" видало кольоровий альбом малюнків артисти.

23.05.2000 Відбулося чергове засідання надзвичайной сеймовой комісії до справ реприватизації, в котрим брав уділ заступник голови ОЛ Штефан Гладик.

24.05.2000 Два тижні по вказаню в телевізії фільму о цмунтерях в студію телевізії в Кракові одбилася дебата представників ОЛ Александра Маслея і Штефана Гладика з восводом малопольским Ришардом Масловским о проданих лемківських цмунтерях. Воевода обіцяв поміч в справі розвясня проблеми. Обіцяв тіж покликати представника до справ меншин при Уряді восвідскім.

30.05.2000 Римокатолицкій священик з Висови Францішек Мальжак розобрав стару лемківську капличку в Ганчові при новим римокатолицким костелі. ОЛ повідомило о тим воеводу, консерватора забитків, старосту повітового. Преса і телевізія наголосили тоту справу.

06.06.2000 Голова ОЛ в Варшаві починив стараня о патронат медіальний П. програми польской Телевізії над XVIII. Лемківском Ватром.

13.06.2000 В Старостві Повітовим в Горлицях одбилася спітканя заступника голови Сеймовой комісії національних меншин Войцеха Гауснера, Старости повітового Анджея Вельца, голови ОЛ Александра Маслея і заступника голови ГУ ОЛ Штефана Гладика в справі руской бурси в Горлицях і зорганізуваня охорони старих цмунтерів на Лемківщині.

16-18.06.2000 В Свиднику на Словаччині проходило 46. Свято культури русинив- українців Словаччини. В п'ятницю зорганізовано міжнародну наукову конференцію "Десять років демокрації (1989-2000) – здобутки і втрати".

20.06.2000 На узгідніня ОЛ представник речника громадянських прав Томаш Гельберт осбисто заїзнався на місці зо справами торгуваня лемківськими цмунтерями.

20.06.2000 В Ганчові одбилася візія льокальна на місці розобраной 30. мая, римокатолицким парохом, лемківской каплички. Учас брали: представник надзору будовляного Повітового Староства і представників ОЛ.

24-25.06.2000 В Сопоті одбився XVI. Фестиваль українской культури. Зо сторони уряду Польши бив премьер Ежи Бузек, міністер культури Казімеж Міхал Уяздовскі. З України прибив міністер культури Богдан Ступка.

26.06.2000 В суді рейоновим в Мушині одбилася пята розправа в справі скасуваня рішення з 18.03.1962 коли то тот сам суд надав НИКИФОРОВИ призвище Криніцкі, імено Нікіфор а за дату уроджияня прийняв 01.01.1895 р. Жеби до того дишло, треба тепер ствердити през Окружний суд же Нікіфор Криніцкі і Епіфаній Дровняк то една і тота сама особа.

29.06.2000 В Варшаві одбилася посіджия Сеймовой комісії національних меншин. Перша з двох точок засіданя то проблема продажі в Польщі старих лемківських цмунтерів. ОЛ представляли голова Александер Маслей і заступник голови Штефан Гладик. Постановлено перепровадити список вшитких старих цмунтерів лишених по депортації в 1947, од Холмщини, през Надсаня по Лемківщину і їх урядову охорону.

01.07.2000 В тижневику "Політика" видрукувано репортаж „Лемко шука гробув" о продажі лемківських цмунтерив приватним особам, на котрих они орют, сіют і пасут худобу. На такім цмунтери в Фльоринці редактор найшов людскій череп.

(П.Ш., Ш.Г., В.Ш.)

TYSKIE

BROWARY KSIĄŻĘCE

Główny Sponsor

XVIII. Łemkowskiej Watry

Видас: Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków w Polsce, ul. Broniewskiego 9/7, 38-300 Gorlice
Редагує Колегія: Петро Шафран п.о. головного редактора, Василь Шлянта, Богуслав Салей, Стефан Гладик, Александер Маслей.
Ломка, технічне оформлення: Agencja Copy Centre, ul. Legionów 3, 38-300 Gorlice, tel. 0-18 353-78-77.
Prenumerata na kraj i zagranicę przyjmuje Piotr Szafran, Hańczowa 8, 38-316 Wysowa, woj. Małopolskie, tel. (0-18) 3532145
Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie